

M,
Furu
hjeim
—
Anna
Lind.

Y.K.

Anna Lind

tai

„Ole uskollinen wähisäkin“

kirjoitti

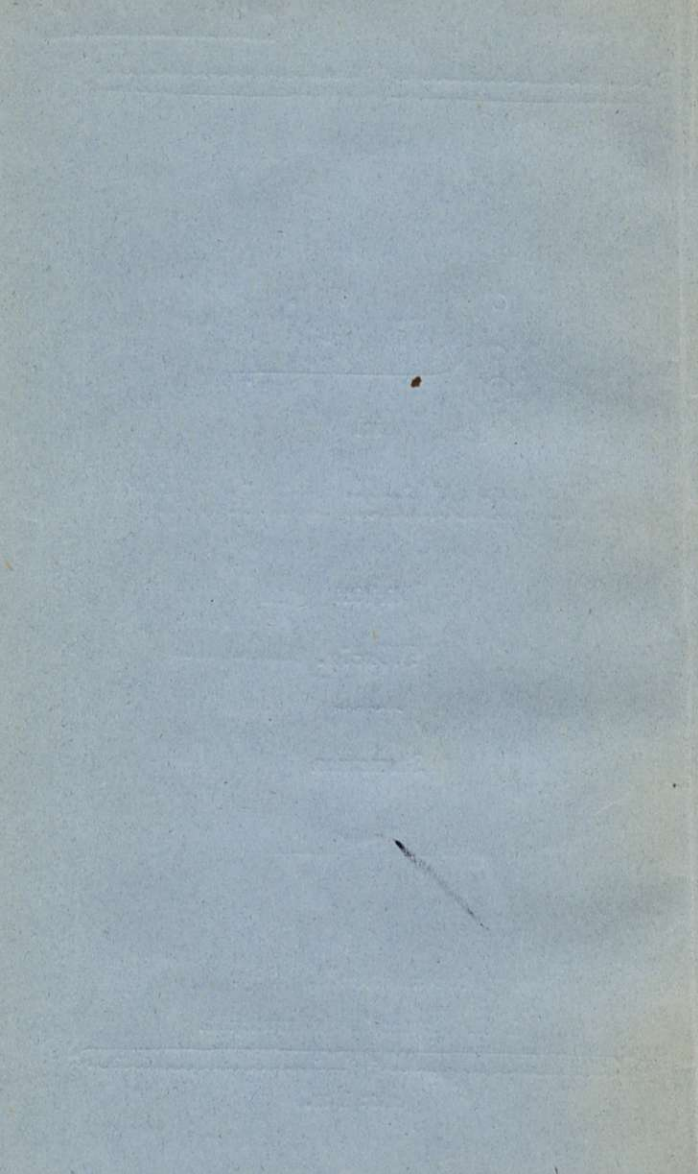
Fur Ulysses
Maria. Grönberg

Suomennos.

Sortawalassa, 1883.

C. W. Alopaeus'en kustannuksella.

Hinta: 1 m.

Anna Lind

tai

„Ole uskollinen vähisfäkin“

kirjoitti

Maria.

„Sännät, se kuin oikeus ja lohtuus on, osoittakaat palvelijoille, tietten että teilläkin on Herra tawaisfa.“

Kolosf. 4: 1.

„Palwelijat, olkaat kuuliaiset kaikisfa teidän isännillenne, ei filmäin edesfa palwellen, niinkuin ne jotka ihmisten mieltä noudattawat, waan sydämmen yksinkertaisuudesfa ja Jumalan pelwosfa. Ja kaikki, mitä te teette, se tehläät sydämmestänne, niinkuin Herralle ja ei ihmisille. Ja tietäkäätt että te saatte Herralta perimisen palkan; sillä te palwelette Herraa Kristusta.“

Kolosf. 3: 22—24.

Sortawalassa,

C. W. Mopacüs'en kustannuksella,

1883.

huitte vuosik

in

"Ole uskollinen kirjaimellesi"

kirjain

kirje

...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...

...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...
 ...kirjeitä...

Sortawalan

Sortawalan kirjapainos

Sortawalan kirjapainos, 1883.

I.

„Ole uskollinen wähisfäin“, oli Lind'in eufon tapafanoa pienelle tyttärelleen Annalle, jos tämä huolimattomasti toimitti jonkun äitinsä määräämän pikku askareen. „Bane mieleesi, lapsi kulta, että kaikki on tarkasti tehtävä; ell'et tätä lapsuudessasi opi, ei sinusta koskaan tule kelpo ihmistä.“

Äidin noin puhellessa katseli tyttönen häneen kirjaililla sinisilmillään ja näytti niin älykkäältä ja kilttiltä, että äiti hellästi silitti hänen päätään, arwellen: Jumala sumatsoon tätä lasta! Tästä saanen vielä iloa wanhoilla päiwilläni.

Lind'in eukko oli jumalinen, järkewä ja hellä äiti. Hän koki parastaan kaswattaessaan pikku tytärtään. Oli jotenkin ankara, jos tarwe waati, mutta aina anteeksi antawa ja hellä, kun lapsi osoitti katumusta ja parantumista. Anna olifin ystävällinen ja hywä luontoinen, rakasti hellästi äitiään ja totteli häntä mielellänsä, ett'ei ankaruutta usein tarwittu. Mutta tietäähän kufin, ett'ei ole wirheetöntä ihmistä olemassa; tapahuipa siis ett'ei Annakaan aina ollut semmoinen kuin hänen olisi tullut olla.

Tämän sanottuaan aukaisi äiti pyhän raamatun ja pani Annan oppimaan ulkoa seuraavan lauseen: „ei teidän pidä varastaman eli walhetteleman eli pettämän toinen toistanne.“

Tuolla tavoin painuu tämä hetki hänen mieleensä, arveli hyvä äiti.

Kun Anna oli oppinut lauseen ulkoa ja oikein aprikoinut sitä, anoi hän Jumalalta anteeksi rikostaan ja pyysi Häneltä apua, ett'ei koskaan noin pahoin tekisi. Sitten meni hän myöskin äidiltään anteeksi antamista pyytämään, jonka kohta saikin.

Kun Anna oli kuudentoista vuoden vanha pantiin hän rippikouluun. Kello pappi selitti totuudella ja hartaudella Jumalan pyhää sanaa, neuvoi lapsia hellästi sekä rukoili heidän kanssaan ja heidän puolestaan. Ripillepäätöpäivänä antoi hän jokaiselle lapselle raamatun lauseen muistoon pantavaksi. Anna sai seuraavan: „Ole uskollinen fuolemaan asti niin minä sinulle elämän kruunun annan.“

Siikutuksesta itkien lupasi Anna tuon sydämessään ja rukoili Jumalalta voimia täyttääksensä lupastaan.

Tähän saakka oli Anna ainoastaan ollut kotona, hyvän hurskaan äitinsä turvasa, joka aina oli hellä ja suurella rakkaudella opetti ja neuvoi tytärtään joka as-

teleella. Annasta tuntui sentähden hywin helpolta olla hyvä; erittäinkin sinä päivänä jolloin ensi kerran oli ollut pyhällä ehtoollisella, arveli hän rakastawansa Jumalaa niin paljon ett'ei mikään maailmassa woisi saattaa häntä tekemään wasten Hänen käskyjensä. Illoisella mielellä toimitti hän kaikki askareensa kotona, laulellen wirttä, jota monesti oliwat rippikoulussa wisaanneet:

„Jesu onnen', osan', oman', j. n. e.

Mutta kohta tuli eron hetki. Anna oli ottanut pestin muutaman wirstan päässä olewaan herrastaloon. Wiimeisenä iltana istui äiti tyttärinensä taffawalkean ääressä, antaen hänelle wiimeisiä neuvojaan.

„Ensi kerran joudut nyt wieraan waraan, lapseni, fanoi äiti. Minulta et woi enää kaikessa fysyä neuwoa, mutta onhan sinulla Jumala. Käännny Hänen puoleensa niin murheessa kuin ilossakin. Elä tee mitään neuwottelematta oman tuntosi kanssa, niin woi olla warma aina oikein tekewäsi. Elä unhotta Jumalan fanaa. Elä koskaan anna päivääkään kulua lukematta fiitä edes pientä kappaletta. Mutta elä sentähden laiminlyö askareitasi. Jos näet ett'ei jonakuna päivänä mitenkään ole aikaa lukemiseen, niin rukoi Jumalaa työtä tehdesfäsi; sefin on hyvä ja Hän kuulee sinua aina ja joka paikassa. Olet waan halpa palwelia, mutta ole uskollinen wähiissä, ole uskollinen kaikkein wähiemisfäfin. Ja nyt Jumalan haltuun. Nuku makeasti tämä wiimeinen yö.

Anna oli synvästi liikutettuna. Waifealta tuntui erota noin hellästä äidistä, mutta lohduttipa häntä kuitenkin se ajatus että Jumala oli hänen mukanaan.

II.

Raittiina, firrkaana synsaamuna kulki Anna uuteen kotiinsa, waatekääry kainalossa, — siinä oli koko hänen omaisuutensa. Murinko loisti ja metsä oli koreassa synspuvussaan. Haikeamielisenä astui Anna kotimökin weräjästä ja wiittasi wiimeisiä jäähyväisiä äidilleen, mutta tuo kaunis aamu synnytti hänessä kohta iloa ja toivoa ja hän ajatteli: pyhäpäiwinä saamme ehkä tawata toisiamme kirkolla ja saanenpa joskus myöskin käydä äitiä katsomassa.

Kylän halki kulkiessaan terwehti Anna nöyrästi kaikkia wanhoja tuttaviaan ja moni toivotti hänelle onnea matkalle. Eräällä kaimolla oli moniaita tyttöjä ja poikia Annan rippikoulukumppania. Heille ojensi hän kätensä jäähyväiseksi. Eroamisesta näyttivät kaikki olewan hiukan pahoillansa. Kaikki pitivät näet paljon Annasta. Muudan pojista tarjousi kantamaan hänen myttyään, mutta Anna kiitti, sanoen naurahtaen ett'ei se paljon painanut.

Ja niin hän meni. Tie kulki wiheriäin niittyjen, tuuhean lehdikön poikki, pienien kuffulain ylitse — lopuksi oli hänellä kuljettava palanen waltatietä. Annalla

oli hyvä tilaisuus ajatella äitiään, kotikyläänsä sekä uutta kotiaan. Miltähän tulisi wieraan palvelus tuntumaan? Kohtelisivatko häntä hyvin? Olivatko hekin jumalisia? Monta semmoista kysymystä oli Annan mielessä. Hän oli kerran käynyt tuossa herrastalossa, silloin näet kun kävi pestiään ottamassa. Siellä oli silloin monta palvelijaa joilla näkyi olewan hyvin kiire, mutta puhelivatpa kuitenkin wilkkaasti ja nauroivat. Rouwa näytti ankaralta, mutta Anna arweli: jos waan olen ahkera ja teen tehtäväni, niin eihän tuo silloin torune. Tämä ajatus rauhoitti häntä, mutta kun metsä aukeni ja iso talo alkoi näkyä, rupefi hänen sydämensä tuntuwasti sykkimään.

Kun Anna astui suureen waloisaan keittiöön, olivat kaikki palvelijat pitkän pöydän ääressä einehtimässä. Anna tervehti ja seisahtui wähän ujostuneena omen suuhun. Ei se ollut kumma kun niin monta wierasta filmää uteliaasti katselivat häneen.

„Wieras on hyvä tulee ruoalle“, sanoi keittäjäpiika, asettaen hänelle tuolin.

„Kiitoksia“, sanoi Anna, „olen jo einehtinyt.“

Sijäpiika, nuori iloinen tyttö, wei Annan keittiön wieressä olewaan piikain huoneesen. Anna riisui päällyswaatteensa ja pani pois mytynsä.

„Missä on firstunne?“ kysyi sijäpiika.

„Ei minulla firstua olekaan“, wastasi Anna puneh-

tuen; hän huomasi näet towerinsa säälimäisyydellä silmäilevän tuota pientä myttyä.

„Ette ole olleet palveluksessa ennen?“, arveli sisäpiika.

„Olen vaan ollut äitini turvassa“, vastasi Anna.

„Minkälainen olo täällä on?“

„No“, sanoi sisäpiika, jonka nimi oli Miina, „tuosjahan tuo menee. Se riippuu siitä milta kannalta sen ottaa. Sen vaan sanon teille: pitääkää pääanne pystyssä! Kyllä rouvan kanssa toimeen tulee kun ei vaan liiakki häntä kumartele.“

Anna ei näyttänyt oikein ymmärtävän mitä tarkoitettiin. Samassa sai hän käskyn tulla rouvan luoksi. Kuinka oudolta näyttivät köyhälle työlle nuo monet komeat huoneet perätysten. Hän ei ollut koskaan nähnyt muuta kuin äitinsä köyhän pikkuisen mökin, sekä naapurien tuvat.

Smäntänsä oli kauniissa makuuhuoneessaan. Hän tarkasti uutta palvelijaansa kiireestä kantapäähän. Sen tehtyä näytti tyytyväiseltä. Anna olikin hyvin miellyttävä puhtaassa puuvillaisessa hameessaan, kaulassa siivä huivi, edessään siisti esiliina. Hän ei tarvinnut foristeita: oikein hyvältä tuntui katsella hänen kaunista tuuheaa tukkaansa, kirkkaita sinisilmiansä, pirteitä poskiansa — koko nuorta reipasta muotoansa.

„Onhan nimesi Anna“, alkoi rouva.

„On.“

„Hyvä. Tiedäthän että sinua on otettu avuksi sisäpiialle, hän saa neuvoa sinua; mutta muista waan että sinun tulee tehdä kaikki hywin“, lisäsi rouwa jotenkain ankarasti, „minulla on tarfat filmät.“

„Koetan tehdä parastani“, sanoi Anna pelolla, „mutta en ole koskaan ennen ollut palveluksessa ja rouwa on hyvä antaa anteeksi ell'en alussa kaikkea taida.“

„No, no“, vastasi rouwa hiukan leppeämmästi, „kun waan on hyvä tahto, niin kyllä sitä oppii. Sinun tulee siivota herran kumpaisetkin huoneet sekä neitien huoneen ja salin. Nyt saat mennä.“

Anna lyykisti ja meni hywin huolestuneena. Miten voisi hän olla ankaran emäntänsä mieleen? Nyt olisi ollut hyvä päästä armaan äidin luoksi lohdutusta saamaan, mutta kun ei sinne woinut mennä, juohtui tytön mieleen, että hänellä oli toinen aina lähellä olewa ystävä ja hän huokasi hiljaan sydämessään: Hyvä Zumala, tee minua uskolliseksi palvelijaksi, anna minun aina muistaa, että herraswäkeäni palvellessani palvelen myöskin Sinua. Siunaa työni täällä uudessa kodissani.“

Tuosta hän rauhoittui ja pyysi nöyrästi sisäpiialta neuvoa huoneiden siivoamisessa. Sittemmin oli muitakin askareita, että ensimmäinen päivä kului jotenkain. Anna koetti tehdä parastaan ei ainoastaan ankaran rouwan pelosta, mutta senkin tähden, että äitinsä sanat „ole uskollinen wähissäkin“ yhä kaikuiwat hänen forwissaan.

Herrasväkeä oli herra ja rouva, kaksi täysikasvuista tytärtä ja kolme pientä lasta. Koska talo oli varakas ja maatila iso, oli myöskin monta palvelijaa ja paljon puuhaa. Annasta oli tuo melske niin outoa kun hän oli tottunut asumaan kahden äitinsä.

Talon herra oli wanhanpuolinen ja näytti erittäin hyvänsuopaiselta. Anna ei peljännytkään häntä yhtä paljon kuin rouvaa, kun hän näet joka aamu ystävällisesti sanoi hyvää huomenta tytölle.

Muutamana päivänä Annan juuri siivotettua isäntänsä huoneen tuli tämä sisälle ja lähestyi kirjoituspöytä.

„Tule tänne lapseni“, sanoi hän Annalle. Tyttö lähestyi. „Oletko huomannut tämän laatikon koko viikon olleen hiukan ra'ollaan huonetta siivotesjasi?“ kysyi isäntä heittäen tarkastelewan katseen Annaan.

„Olen“, vastasi tyttö, katsoen suoraan hänen silmiinsä. „Olen kyllä nähnyt, mutta painoin sen kiinni, oliko se pahoin tehty?“

„Ei“, vastasi wanha herra ystävällisesti, niinkuin näet, on siinä hopea- ja waskirahoja, — minun on tapafiten koetella palvelijaani. Joka päivä olen lufenut rahojani ja huomannut, ett'ei yksikään penni ole pois. Nyt tiedän sinut rehelliseksi tytöksi“, lopetti isäntä ojentaen Annalle kättään. Anna tarttui siihen kunnioituksella ja suuteli sitä.

„Minulla on hyvä äiti“, sanoi Anna synvästi liikutettuna, „hän on neuvonut minua totuuden tielle, ja Jumalan avulla toivon, ett'en milloinkaan koske mininkään wieraasen.“

„Sittenpä voitkin toivoa, että sinun käypi hyvin maailmassa“, wirkoi isäntä wakaawasti.

Annasta alkoi tuntua kuin nyt olisi saanut hyvän ystävän tuossa isossa wieraassa talossa ja siitä hän olikin sangen iloinen.

III.

Ensi alussa kun Anna ei oikein vielä ollut tutustunut uusiin toweriinsa, sai hän heiltä olla rauhassa; mutta vähitellen muuttui asian laita. Oliwat näet huomanneet kuinka tarffa Anna oli kaitissa töissään, kuinka nousi warhain ja aina oli yhtä uuttera.

„Kyllä sinä Anna vielä henkesi heität askareesi tiimalta“, sanoi sisäpiika kerran iwaten.

„Ei ole hätää“, wastasi Anna iloisesti, „minä olen nuori ja terve“.

— „Uusilla luudilla on aina hyvä laasta“, mumisi nawetta-Miitta. „Pianpa sen huomaa ett'et ennen ole ollut palveluksessa“.

„Saihan sitä pienestä pahasta kotonakin työtä tehdä“, wirkki Anna.

— „No, no, toista on tehdä työtä äiti kullalle, toista wieraalle emännälle“, wastasi nawetta-Miitta.

„Eipä rouwa ole torunut minua yhtäkään kertaa vielä“, arveli Anna.

„Niinpä niin, hän tahtoo ensin katfistaa mistä saifi sinut kiinni. Kyllä hänellä aina alusta on metiset huulet, sen tiedän omastakin kokemuksestani“.

Anna arveli itseksään että jospa rouwa nykyään paljon riitelikin Riitalle, niin oli tämä itse syyppää siihen, kosk'ei wiitsinyt nousta niin warhain kuin rouwa olisi tahtonut ja sitä paitse hidasteli kaikissa askareissaan. Tuota ei Anna kuitenkaan uskaltanut sanoa, koska Riitta oli wanhanpuolinen ihminen.

„Sen minä waan sanon sinulle Anna“, wirkki siäpiika riisuessaan, — tämä keskustelu syntyi näet illalla piikain hnoneessa — „siitä ei lähde mitään että niin kiirehdit askareisjasi, sitä ei kuitenkaan kauan kestää!“

„Mutta Miina kulta“, wirkki Anna, „minä aion aina tehdä niin paljon kuin suinkin ennätän“.

„Niin“, keskeytti Miina nurpeillaan ja kun sitten sinulla on kaikki askareet tehty ja menet rouwalta pyytämään käsityötä, niin waatii hän minunkin neulomaan ja ompelamaan“.

„No, riittäisihän aikasi siisikin“, muistutti Anna hiljaisesti, „olethan monesti salaa ommellut itsellesi“.

„Joko aiot rouwalle kieliä kantaa“, huudahti Miina wihaisesti.

„Enkä aio“, wakuutti Anna, „se on oma asiasi“. —

„No, sitähan minäkin. Milloinka sitä ompelisi itselleen kun ei rouva koskaan anna siihen aikaa“.

Anna waikeni. Siihen hänellä ei ollut mitään sanomista, Miina oli näet oikeassa; palvelijakin tarvitsee ommella ja tehdä työtä itselleen — milloinka tekee sen ell’ei siihen koskaan anneta aikaa? Anna ymmärsi kuitenkin vääräksi warastaa emännältä aikaa ja salaa tehdä omaa työtään keskellä päivää.

„Eikö woisi ommella itselleen iltasin tai warhain aamuisin“, kysyi hän empien.

„Olepa aikawiihas“, sanoi Riitta ylenkatseellisesti, „rouwa on niin jaita että lukee yksin kynttilänpäätkin ja aamufella tekee jokaisen mieli maata niin pitkään kuin mahdollista, kun edessä on raskas päivätyö.“

Taaskin oli Anna ääneti. Hän ei tietänyt miten tämmöisissä suhteissa tulisi käyttäytyä rehellisesti.

„Bainu nyt maata“, sanoi Miina, „näethän että olet waan kofematon lapsi ja me olemme wanhoja talossa. Ei sitä köyhän käy laulaminen nuottien mukaan. Kun ei rouwa tahdo antaa meille aikaa niin otamme sen itse, — ei palvelijakaan woi alastomana käydä. Ja mitä talon työhön tulee niin ottafoon rouwa ompelijattaren tai pankoon laiskain ryökkinäinsä formet liikkeelle“.

Miinan puhe kuului hywinkin oikealta, mutta Annan omatunto ilmaisi hänelle ett’ei se Jumalalle kel-

wannut Anna ei tahtonut riidellä toweriensa kanssa mutta päätti itse pysyä oikeassa, totella Jumalaa ja rukoilikin Häntä tänäkin iltana hartaasti ohjaamaan itseään oikealle tielle. Kun Jumalaa rukoilee saapi kyllä voimia täyttämään Hänen käskyjensä ja siten Anna yhä edelleen pysyi ahkerana, ja uskollisena. Kun towerinsa eivät kehoittamalla eikä uhkaamalla saaneet häntä huolettomaksi, jättivät he hänet vihdoin rauhaan.

„Kyllähän tuo käy laatuun niin kauan kuin vaatteet ovat hyvässä kunnossa äiti kullan korjuun jäljestä“, arveli Riitta muutamana päivänä Miinalle, „ja niin kauan kuin hänestä on hupaista olla mokoman emännän suosikki, joka pelkää vähäisiäkin toria“.

— „Mutta se pistelee minua vihakki kun rouva näkee että hän ennättää enemmän toimittaa kuin minä“, sanoi Miina.

„Usko pois, sitä ei kestä edes puolta vuotta“, vastasi Riitta.

Samassa tuli Anna sisään pyytämään siipeä.

„Mitä sillä?“ kysyi Miina.

„Minun pitäisi siivota neitosten huonetta, mutta pölyharjalla ei saa tomuja kaikkien istuimien ja vaatesäiliön alta“.

„No kaikkia!“ huudahti Miina, „wetäise pari kertaa harjalla keskeltä laattia, — kenpä ryöminee vaatesäiliön alle urkkimaan onko siellä pölyä tai ei“.

„Baikkapa“ vastasi Anna, „mutta tuleehan meidän olla uskollisia vähisjään“.

„Saarnaat uskollisuudesta“, sanoi Miina pistäväisesti, „ikäänkuin huoneen lakaiseminen olisi mikään suuri asia!“

„Mitipä saneli minulle aina: ole uskollinen vähisjään“, vastasi Anna hiljaisesti.

Miinalla oli tapa huoneita siivotessa kiirehtiä minkä waan woi; hän lakasi vähän keskeltä laattiaa, pyyhki pölyt ainoastaan ensin filmään pistäwistä huonekaluista, teki tilat winoon tai epätasaisiksi tai minkänäköisiksi tahansa, sytytti puut uunissa siten että tuli sammui pari kolme kertaa perätysten. Rouwa ei woinut tyytyä moiseen huolimattomuuteen ja käytti kiwaita sanoja. Niistä Miinanakin suuttui ja käwi usein epäkohteliaaksi ja niin syntyi pienistä syistä montakin riitaa. Mutta Miina ei ottanut siitä waaria waan oli samanlainen toisenaikin kertana, kun waan arweli ett'ei sitä huomattaisi. Mitä kauemmin Anna oli talossa sitä selwemmin näki hän ett'ei kaikki ollut niinkuin olla pitäisi.

Muutamana aamuna kun hän tuli kahwille myöhemmin kuin muut ei ollut hänelle sokeria jätetty.

„Sieppaa itsellesi pari palasta sokerirasasta“, sanoi Miina, „käwin wast'ikään ateriahuoneessa, siellä ei ole ketään“.

„Enpä tahdo luvatta ottaa“, vastasi Anna.

„Se! No, ole ilman fitten,“ sanoi Miina niskaansa nytkäisten, „taitaa olla sen varastamista, — kerrättiläis-äitisi on kai senkin sinulle opettanut.“

Annan mieleen muistui silloin sokuripalasen juttu lapsuutensa ajoista.

„Niin,“ sanoi hän ja ajatellessa hyvää äitiänsä nousivat kynneleet hänen silmiinsä, „hän kyllä opetti minulle että on synty vähintäkin luvatta ottaa, waikkapa waan sokurimurun.“

Siihen ei ollut Miinalla mitään vastinetta.

Tuosta lähti Anna aterihuoneeseen ja samassa sattui rouwakin siihen. Anna kertoi nöyrästi tapansa mukaan jääneensä sokuritta ja pyysi palasen.

„Jos olette mokomia että syötte sokurinkin toisiltanne, niin saatatte juoda kahwinne ilman,“ tiuskasi rouwa, „min'en sitä kahja kertaa anna. Kyllä kaikei onkin teidän piiloisjanne sekä sokuriani että muutakin minun tawaraani,“ lisäsi hän.

Annan kasvot kääntivät tulipunaisiksi. Häntäkö syytettiin warfaudesta. Kuinka rouwa uskaltaa sitä tehdä! Täynnä wihaa ja häpeää kääntyi tyttö pikaisesti ja töytäsi huoneesta ett'ei tulisi vastanneeksi. Nyt kuohui sappensa.

„No pitkällekö pääsi neitsyt wanhurskaudellaan!“ iwasi keittäjäpiika, kun näki Annan hohtawin poskin keittiöön tulewan.

„Ei sopinut tehdä minun neuwoni mukaan,“ sanoi Miina pistäväisesti, „pidä hyvänäsi nyt!“

„Se on juuri teidän syynne että rouwa luulee minuakin warfaaksi,“ puhkesi Anna sanomaan, „sillä te . . .“

„Mitäs nyt?“ sanoi keittäjäpiika mahtavasti.

Anna ei rohjennut enää pitkittää. Hän oli usein huomannut ett'eivät towerinsa olleet rehellisiä, eikä hywin paljon enää kummastellut rouwan luulewaisuutta. Monella tavoin pettivät palvelijat emäntäänsä. Milloin pistettiin piiloon palanen wastafirnuttua voita, milloin annettiin salaa leipää köyhille sukulaisille, milloin katofi tietymättömiin jotakin parempaa ruokaa, jota oli jäänyt padan pohjaan. Miina ei koskaan tarwinnut ostaa neuvoja, rihmaa tai nauhoja, noita osasi hän aina ottaa rouwansa tai neitosten ompelurasioista. Sitä hän ei kuitenkaan pitänyt warfautena — oliwathan nuo mitättömyyksiä waan. Me olemme köyhiä, arweli Miina, emmekä voi ostaa tuon tuommoista. Ja herraswäelle ei ole siitä suurta wahinkoa. —

Anna otti itkien maitokuppinja ja leipäpalasen ja huokasi itseksen: woi kuinka waikeaa on olla rehellinen epärehellisten towerien joukossa sekä nöyrä ja kohtelias wäärälle ja kiiwaalle emännälle, joka ei ota tutkiakseen ken on rehellinen, ken ei. Mutta syönpä ennen kuivaa leipäkannikkaani kuin kosken wieraasen tawaraan.“

Olipa taaskin kerran ikävä tapahtuma. Sieno pos-

linimalja oli särjetty ja niinkuin monesti tapahtuu ei tunnustanut kukaan itseään syylliseksi.

„Min'en ole pitkään aikaan sitä pesnyt,“ sanoi keittäjäpiika.

„Min'en ole nähnyt sitä moneen viikkoon,“ sanoi siivoksi.

„Minun käsissäni se ei ole koskaan ollut,“ sanoi navetta-Miitta ja toinen karjapiika kertoi samaa.

„Min'en ole sitä koskaan tarwinnutkaan,“ sanoi lapsenpiika.

Anna seisoi pelosta waaleana muiden joukossa. Muutamia päiviä sitten oli hän kuullut kovan helinän astiastohuoneesta ja kohta sen jälkeen nähnyt Miinan tulewan sieltä salaten jotakin esiliinassaan. Samana päivänä huomasi Anna rikkatunkiolla hienoja posliini palasia. Hän pelkäsi tulewansa pakotetuksi puhumaan; hän ei tahtonut walhetella eikä myöskään kannella leipätoveriansa päälle.

„Sinäpä juuri syylliseltä näytätkin,“ sanoi rouva karjaasti katsahtaen Annaan, „sinä se warmaan olet särkenytkin waikka olet niin pyhä olewinasi.

„En ole, wastasi Anna waan wärähtäwällä äänellä, siinä toiwossa että Miina edes nyt tunnustaisi tekonsa kun kuuli toista siitä syytettävän.

Mutta Miina kääntyi ikkunaan päin ja oli ääneti.

„Syllä sinä sen sittenkin olet särkenyt,“ toisti rou-

wa äreästi. „Olen lapsenpiialta kuullut sinun joka päivä lufewasi raamattua eikä sinulla kuitenkään ole siitä sen suurempaa hyötyä kuin että walhettelet.“

Anna suuttui kowin. „Se on hywin wäärin kun rouwa syyttää minua walheesta. En ole walhetellut!“ huudahti hän kiwaasti. „Mutta se on kyllö totta että luen raamattua ja eipä se tekisi pahaa muillekään tässä talossa jos tekisivät samoin.“

„Wai niin,“ wastasi rouwa ylenkatseellisesti. „Ei-kö siinä myöskin sanota että palvelijan tulee olla nöyrä isäntäwäelleen!“

Nämä sanat waihattivat mahtawasti Annaan. Ei ollut paljon aikaa siitä kuin hän oli lufenut: „Te palvelijat, olkaat alamaiset teidän isännille, ei ainoastaan hyville ja siwiöille, waan myös tuimille.“ Hän painoi kätensä suutansa wasten ett'ei siitä enää pääsisi pahoja sanoja. Wihansa katosi silmänräpähkessä ja katumus tuli sijaan. Kun rouwa samassa kääntyi sisälle tulewien kerjäläisten puoleen, kuiskasi Anna Miinalle jos rouwa kysyy ken se oli, täytyy minun wastata.

Miina puneltui. „Tiedätkö sen sitten?“

Tiedän.“

„No, jos tiedät niin pidä suusi kiinni!“

„Woi, Miina, tunnusta pois. Sinä teet wäärin kun salaat asian, enkä minä tahtoisi kantaa päällesi.“

„No,“ pitkitti rouwa taastin kääntyen kofoontunei-

den palvelijain puoleen, „tahdon tietää ken särkijä oli, sillä malja on paljon maksanut. „Anna, sano sinä, jos mitä tiedät ja muista raamattuasi, jos mielit walhetella.“

Anna oli hetken waiti, mutta sitten sanoi hän katsoen suoraan emäntänsä silmiin: „luulen Miinan wawahingossa särkeneen sen.“

Sen sanottua kääntyi hän Miinaan ja tarttui hänen käteensä. „Anna anteeksi, Miina,“ sanoi hän, „eihän minun käynyt totuutta salaaminen.“

Syntyetty koetti vieläkin kieltää, mutta kun hetken kuluttua pari lapsista tuli sisälle ja toinen pojista kertoi nähneensä Miinan heittävän palaset rikkatunkiolle, täytyi hänen wihdoinkin tunnustaa.

Rouwa oli hywin wihastuneena. Olettepa kaikki kelwottomia, epärehellisiä, huolimattomia ja wiekkaita. Miina saa maksaa maljan. Olijapa ansainnut suuremman rangaistuksen.“

Noin sanoen meni hän matkaansa lapsinensa ja nytköös nousi keittiönsä aika melu.

„Sitä hänen ei tarwitse sanoa että minä särjen astioita,“ puhkesi keittäjäpiika sanomaan. „Olenpa minä aikoinani käsisäni käännellyt senkin seitsemän maljaa särkemättä yhtäkään.“

„Huolimattomaksi ei woine minua kukaan wäittää, sillä huolimaton en ole,“ wakuutti lapsenpiika, joka oli fin luonteeltaan hyvä järjestyksen pitäjä.

„Minkätähden hänen piti haukkua meitä kaikkia epärehellisiksi,“ jupisi navetta-Miitta äreästi, — en ole varastanut häneltä edes maitopisaraakaan.“

Tämä kaikki oli totta. Emäntä teki hyvin väärin kun syytti kaikkia ylimalkaan. Palwelijoilla oli eri wirheensä ja eri ansionsa. Sentähden ei ollut oikein eikä wiisaasti tehty torua kaikkia yht'aikaa. Mutta olivatpa palwelijatkin väärässä kun koettivat salata towerinsa wirheitä, toivoen itsekin wastaisuudessa saavansa rikkoa kenenkään sitä ilmoittamatta. Siten tulivat näet towerinsa rikokseen osalliseksi.

Tällä kertaa ei näyttänyt kuitenkään kukaan suuttuneen Annaan, vaikka he muuten monesti olivat olleet vihaiset siitä, että hän piti talon puolta; nyt olivat näet leppyneet siitä nöyryydestä ja ystävällisyydestä jolla Anna pyysi Miinalta anteeksi.

Kun Anna oli rauhoittunut meni hän rouvan luoksi. Mutta siinäpä nyt istuivat talon täysikasvuiset tyttäretkin ja Annan oli kahta vertaa vaikeampi sanoa sanottawansa. Kuitenkin rohkaifi hän mielensä ja lähestyi.

„Wastasin äsken hyvin pahasti rouvalle,“ sanoi hän nöyrästi. Rouwa on hyvä antaa anteeksi.“

Emäntä joka Annan sitääntullessa näytti suuttuneelta leppyi hiukan ja wastasi: „muista hillitä kieltäsi tästä lähin ja elä luule että sinun sopii suutasi piestä jos kohta raamattua luet.“

Tuosta Anna pahastui, mutta hän pakotti itseään hiljaisesti vastaamaan: „jos minä olen paha, niin ei se raamatun syy ole, vaan oman pahan sydämmeni, mutta rouwa on hyvä antaa anteeksi; kyllä koetan wasta olla kohtelias ja nöyrä.“

„Hyvä. Saat mennä.“

Anna poloinen, joka oli tottunut äitinsä hellyyteen ja lempeihin sanoihin, loukkautui syvästi kun häntä kohdeltiin tuommoisella tyllyydellä, mutta silloin muistui taaskin mieleensä taiwaallinen ystävänsä ja hän arweli itselleen: „olen tehnyt minä omatuntoni käski, pyysin anteeksi, muuta en voi tehdä. Mutta minua Jumala elämään niinkuin tofikristitty, ett'ei kukaan minun tähdeni voi sanoa paha pyhästä sanastasi.“

IV.

Muutamana lauantai-aamuna juttelivat Miina ja Anna keskenään. Miina oli näet vähitellen muuttunut ystävällisemmäksi Annaa kohtaan, koska tämä aina oli nöyrä ja auttavainen ja Miinan täntyi myöntää häntä kelpo tyköksi.

„Tiedätkö mitä,“ kertoeli Miina, „tänä iltana pitää Anttilan emäntä tanssijaisia, — sieltä tuotiin sana eilen. Sinne sinun pitää tulla.“

„Wai niin!“ huudahti Anna ihastuneena. „Sehän on hupaista. Kunhan vaan rouwa lupaisi meidät sinne.“

„Lupaa kyllä! Etjän ole käynyt kylässä kertakaan vielä täällä ollessasi, enkä minäkään ole ollut pitkään aikaan missään.“

Anna ei ollut koskaan vielä tanssijaisissa käynyt. Miti oli tahtonut suojella häntä huonosta seurasta ja sentähden antanut hänen seurustella ainoastaan muutamien yhdenikäisten poikain ja tyttöin kanssa, jotka olivat Annan entisiä koulukumppaneja ja hyviksi tunnettujen vanhempain lapsia. Nämä olivat tuontuostakin huvittaneet itseänsä laululla ja leikeillä, olivatpa toisinaan lufeneet jotakin hyvää kirjaa, jopa joskus pistäneet polskakkia, mutta käyttäntyivät aina siivosti, niin ett'ei äidillä ollut mitään waromista, kun Anna oli heidän seurassaan. Suuremmisissa tanssijaisissa ei Anna kuitenkään koskaan ollut käynyt ja sentähden iloitsi hän nyt sydämmellisesti Anttilan pidoista.

„Anttilan Juho on kaunis poika ja talo warakas“, kertoi Miina, „somistele nyt waan itseäsi, olethan sinäkin pulska tyttö, ei tiedä waikkapa kala onkeen tarttuisi!“

Anna loi kummastellen wiattoman katseensa puhujan.

„Mitä tarkoitat?“

„Woi minkälainen pöllö sinä oletkin“, nauroi Miina. „Minä tarkoitan, että voisit kentiesi päästä Anttilan miniäkksi, jos waan wiittisit wöhän keinoja käyttää.“

Anna punastui.

„Eiä tuommoisia puhu, Miina, olenhan vielä niin nuori ja sitä paitsi köyhä tyttö. Ja keinoja en rupea koskaan käyttämään, en minikäänlaisia!“

„Kyllä niitä on käyttäminen, jos mielii miehelään päästä“, arveli Miina katsellen kumastimeen nähdäksensä kuinka soveltuisi vast'ikään valmistunut pitsifauluksensa.

„Siinä tapauksessa min'en miehelästä huolikaan“, sanoi Anna loukkautuneena ja meni tiehensä.

Miina waan nauroi ja hyräili iloista laulua.

Tytöt olivat saaneet rouwalta luvan mennä tanssijaisiin ja olivat nyt jo pukeutumassa. Tuota tärkeää tointa olivat tulleet katselemaan Kirsti teittäjäpiika, kumpaisetkin karjakot sekä lapsenpiika, jotka kaikki olivat päivätyönsä lopettaneet ja olivat uteliaat näkemään miltä towerinsa tulisivat näyttämään.

„Ota nyt kaikkein parhain puku“, neuvoi Miina, joka istui kumastimen ääressä, hiuksiaansa kiharoiden.

„Kyllä“, vastasi Anna naurahtaen, „ei ole vaikea walita, eihän minulla olekaan kuin nämä uudet puuwillaiset waatteet.“

„Puuwillaiset?“ kummasteli lapsenpiika, „eikö sinulla ole willaista pukua ollenkaan?“

„Ei, Katri kulta; mutta tämä on äitini kutoma.“

„No, kyllähän se kaunis on“, myönsi Miina, „mutta sen minä pitäisin pyhinä tai parempana arkipukuna

ja ostaisin kauniin willaisen hameen tanssijaisia warten.“

„Kun saat palkastasi rahaa, niin ostat semmoisen“, kehoitti keittäjä-Kirsti.

„Ja fitte ompelet sen saman kaawan mukaan kuin Nanna neiden — se on niin kaunis kun sillä on rem-
sukoita kolme riviä perätysten.“

„Ei“, wastasi Anna, „kun minä saan palkkaani, niin ostan waatetta uudeksi paidaksi ja sukfalankaa.“

„No kaikkea“, sanoi Riitta, „onhan sinulla jo en-
nestään kolme paitaa.“

„Minulla ei ole kuin kaksi“, wakuutti Miina „ja niissä on kylliksi; kun ensi kerran rahaa saan niin os-
tan itselleni parasollin.“

„Minun kolmas paitani on hywin kulunut“, tuu-
masi Anna, „ja olen arwellut ensin hankkia itselleni tar-
peellisia liinawaatteita ennenkuin koristeita ostan.“

„Nyt wiifastelee Anna taas“, iwasi nawetta-
Riitta, „ken pitää lufua paidoistasi!“

„Ensin fiistens, sitten koreus“, sanoo äitini.

„Mutta puuwillawaatteissa ei mene kukaan tanssi-
jaisiin, — ei ainakaan herraspiiat.“

Anna katseli hämillänsä halweksittua pufuaan. Kotona oli se näyttänyt hänestä erittäin kauniilta, mutta nyt hän melkein häpesi sitä, kun wertasi Miinan waalean ruske-
aan willahameesen, koristettu mustilla samettinauhoilla.

Miina huomasi hänen mielitilansa ja sanoi: „no, woithan
tällä kertaa lainata minun harmaan willahameeni.“

„Ei“, vastasi Anna, joka nyt oli aprifoinut asiaa, „kiitos vaan tarjoomasta, mutta kyllä minä menen kuin menenkin puuvillaisessa puvussa. Olenhan köyhä tyttö, en sille mitään taida ja paha olisi jos tuota häpeisin.“

„Mutta ota edes walkea faulus“, kehoitti Miina.

„Minulla ei ole“, kuului Annan vastaus.

„No oletpa aifa maamoukka. Annapas kun haen sinulle jonkun neitosten laatikosta. Seillä on niitä semmoinen joukko, ett'eivät siitä mitään tiedä ja huomenaamalla pistän sen takaisin.“

„Elä suinkaan mene“, huudahti Anna, „mitenkä minä taitaisin olla niin kelwoton!“ Ja hän sitoi walkean esiliinansa, pani sileän walkean huiwin faulaansa ja sanoi: „tämmöisenä on minulla ollut monta hauskaa iltaa — ei ilo ole waatteissa.“

Nyt olivat valmiit lähtemään. Näytti ikäänkuin Miina olisi ollut herrasneitonen ja Anna hänen palvelustyttönsä, sen sanoivatkin kaikki piikat ja Miina kääntelihe vielä kerran ilomielin kuwastimen edessä. Hän ajatteli itseksään, että mielellänsä tyytyisi kahteen wanhahan paitaansa, kun waan aina saisi käydä koreana ja ja näyttää herrasneitoselta. Anna puolestaan ei ollut matkan alussa oikein hyvällä tuulella, mutta koettipa kuitenkin farfoittaa turhamieliset ajatuksensa ja alkoikin pian iloita tulewista huveista, niin että kepein askelin käyskenteli Miinan rinnalla, iloisesti jutellen pimeässä

yösfä. Jouduttuansa Anttilaan oli sinne saapunut paljon wäkeä ja herraspiikojen ympärille kokoontui kohta heidän tuttaviansa jopa wieraitakin, jotka nteliaasti katseliwat Annaa. Tyttö luuli kaikkien tarkastawan hänen halpaa pukua ja alkoi melkein katua, ett'ei vastaanottanut Miinan tarjomusta, mutta pian häpesi hän turhamielisyyttään ja ajatteli: nähkööt waan että olen köyhä tyttö, — enhän minä tarwitse sitä häwetä. Nyt huomasi Anna toisenkin tytön puuvillaisissa waatteissa ja siitä hän kääntyi iloiseksi jälleen. Kun samassa itse Anttilan Juho tuli häntä tanssiin kutsumaan, haihtuivat herrassaan kaikki hänen huolensa. Ja Anni tanssi iloisena kuin lintu.

Anttilan Juho oli kaunis ja pulkka mies — se oli kyllä totta ja tanssia osasi hän kuin herra. Mutta illan kulussa huomasi Anna ett'ei hän ollut semmoinen kuin siivon nuoren miehen tulisi olla. Alussa käwi kaikki hywin: tanssittiin, naurettiin ja tarinoitiin oikein hupaisesti, mutta wähitellen alkoi joukosta kuulua kirouksia ja ilkeitä kofkapuheita, jotka loukkasivat Annaa, hän kun näet, ei ollut semmoisiin tottunut. Myöhemmälläkin nuoret miehet oliwat juoneet liiaksi wiinaa ja olutta, rupesi wat yhä wallattomammiksi ja ja häwyttömämmiksi — ja pieksiwät suutaan sillä tapaa että Anna säikähtyneenä pakeni pimeään soppeen, eikä tahtonut enää tanssia jatkaa. Hän pyysi hartaasti Miinaa kotiin läh-

temään, mutta tämä nauroi hänelle waan, sanoen lapselliseksi. Anna kun ei uskaltanut yksin mennä kotiin talwinön selkään, pisti he piiloon pieneen kamariin. Semmoista loppua iloisille tanssijaisille hän ei ollut koskaan woinut aavistaa.

Wihdoin oli Miinanakin saanut kylliksi ja rupeesi lähtöä tekemään. Rauheaa oli Annasta tuwan läpi menessä nähdä miehet juopuneina; muutamat nukkuiwat jo rahilla tai pöydän alla, toiset taas lauloiwat, filjuiwat ja firosiwat, niin että Anna wawisten tarttui Miinan käteen. Itse Anttilan Juho makasi puoleksi tunnottomana wuoteellaan werisjä kulmin.

Äänettömänä ja tuskallisella mielellä palasi Anna kotiin. Hän ei woinut käsittää kuinka Miina taisi niin iloisesti puhua kaikesta ja niin huolettomasti nauraa.

„En lähde koskaan enää tanssiin“, puhkesi Anna sanomaan, kun wihdoin kotiin päästyä oli lewolle menemässä.

„Olet liian hienotunteinen“, iwasi Miina, „saithan hywinkin paljon tanssia.“

„Sainhan ja olihan siellä alusta hupaista“, myönsi Anna, „mutta minätähden heidän pitää juoda niin paljon, että muuttuwat metsänpetojen kaltaisiksi? Entä kuinka hirweästi firosiwat sitten. Se on suuri synti sokin. En eläissäni enää mene tanssijaisiin!“

„Hywäinen aika — owathan ne jo huomenna selwin-

neet", selitti Miina „ja silloin ovat yhtä kelpo miehiä kuin ennenkin.“

„Eivätkä ole“, vastasi Anna innolla. „Jumalan sanassa sanotaan, ettei saa juopua eikä kirota eikä känttää sopimatonta puhetta; hurskas mies ei sitä teekään. Minunkaan isäni ei tehnyt sitä koskaan.“

„No, semmoisia ei ole monta maailmassa, siitä saat olla varma“, sanoi Miina huolettomasti.

„Sepä paha se“, oli Annan vakava vastaus.

Hän otti raamattunsa ja luki siitä kappaleen ennenkuin antausi unen helmaan. Tänä yönä oli hänellä tavallista suurempi tarve kääntyä Jumalaan; hän oli näet oikein säikähdyksissään kaikesta siitä pahuudesta, minkä oli nähnyt. Sitten nukkui hän makeasti.

Varhain seuraavana aamuna kun Anna lämmitti ja siivosi huoneita hyräili hän itseksensä:

„Mua uskoll' lujall' lahjoita
Min enenn' minuss' sitä;
Mua hyviin tapoin taituta,
Mut' nuoruun wiisaast' wietän.“

V.

Seuraavana pyhänä sai Anna mennä äitiään tervehtimään. Ilmielin käveli hän kotiin päin, tuon tuostakin lauleskellen. Pitkä aika oli hänestä kulunut siitä kun viimein näki äitiään ja hän halusi suuresti

kotonansa kertoa kaikesta sekä kysyä neuvoa semmoisissa, joissa ei tietänyt miten menetellä. Jota enemmän hän lähestyi armasta kotiansa sitä kiireemmästi astui. Nyt aukaisi hän jo portin, nyt hyppäsi hän jo portaille ja samassa aukenikin ovi; ovesa seisoi äiti ja Anna kiersi käsiwartensa hänen kaulaansa.

„Terwe armas, rakas äiti!“

„Terwe, lapsi kulta. Jumalan kiitos että saan sinut taaskin kerran nähdä.“

He menivät nyt sisälle matalaan mutta rakkaasen majaan. Anna istautui rahille takan ääreen jossa päivälliskeitto oli tulella.

„No, kuinka nyt jaksat lapsikulta?“ kysyi äiti, helästi silittäen tytön pirteää poskea kärkeällä kädellään. Onko sinun siellä hyvä olla ja oletko minuakin muistellut?“

„Kyllä, kyllä. Teitä olen muistellut joka päivä ja olen koettanut pitää mielesinäni kaikki neuwonne“.

— „Ja oletko tyytyväinen oloosi?“

„Waikeaa on ollut monta kertaa, rouwa on niin häily ja kiwasluontoinen . . .“ alkoi Anna mutta äiti keskeytti.

„Kuule mitä minä sanon, lapsi, en minä sitä tarkoittanut että sinun tulisi minulle panetella herraswäkeäsi tai kannella toweriesi päälle, mutta koska olet vielä nuori ja kokenematon woin ehkä auttaa ja lohduttaa

sinua sekä neuvoa antaa jos awaat minulle sydämmesi. Mutta waro waan ett'et muille pahaa puhu isäntäwäestäsi tai tovereistasi."

"Koetan panna sen mieleeni, äiti hyvä", wastasi Anna.

"No, kerro minulle nyt kaikki mieli pahasi" —

"Se on oikein kummallista", alkoi Anna, "täällä kotona ollessani tunsin melkein waan hyviä ihmisiä eikä ollut vaikeaa olla rehellinen ja ahkera sekä koettaa elää Jumalan tahdon mukaan; jos teinkin toifinaan pahoin niin olitte te aina valmiit waroittamaan ja hyvää neuwomaan. Mutta siellä olen aiwan yksinäni ja ikäänkuin kaikkien hylkäämä. Ei wälitä kukaan siitä olenko murheellinen tai iloinen ja tuntuu siltä ettei siellä olekaan muuta kuin pelkkää pahuutta ja kiusauksia."

"No, oletko joka päivä lufenut raamattuasi?"

"En", wastasi Anna werkalleen; alussa kyllä luin, mutta kun eivät toiset tytöt sitä tehneet, arvelin että saattaisivat nauraa minulle; pitävätpä minua jo muutenkin eriskummallisena ja naurettavana."

Äidin koswot synkistyivät. "Woi lapsi poloiseni", sanoi hän, "onhan uudessa testamentissa sanottu että ken Herraa häpeää, sitä häpeää Herrakin wiimeisenä päivänä. Ell'eivät towerisi huoli Jumalan sanaa lufkea tulee sinun kuitenkin tehdä se, koska tiedät mikä hyöty ja siunaus siitä on. Elä siitä wälitä jos pitä-

wätfin sinua pilkkanaan. Ei Jumala sitä kuitenkaan tee.,

Tuosta kertoi Anna kuinka oli koettanut olla ahkera, uskollinen ja tarkka ja miten sen kautta oli saanut leipätoverinsa viholliseksi kertoipa myöskin emäntänsä kiivaudesta ja luulevaisuudesta sekä tanssijaisissa käynnistä.

Äiti vastasi: „ei sinulla ole juuri helppoja päiviä lapseni, mutta koeta kestää; koeta waan waeltaa oikeaa tietä ja tottele enemmän Jumalaa kuin ihmisiä. Mutta noista tanssijaisista sanon: elä istu kussa pilkkaajat istuvat. Ell'ei sinulla ole hyviä tuttuja joiden pidoissa siivosti menetellään, niin pysy ennen kotona. Elä k'öy semmoisissa huveissa joissa rikotaan Jumalan käskyjä ja ylenkatsotaan Hänen tahtoansa. Hanki itsellesi muutamia hyviä ystäviä joiden kanssa voit seurostella, mutta karta pahoja seuroja.“

— „Woi äiti, lausui Anna surullisesti, „onpa k'öyhällä palvelustyöllä monta vaikeutta; hänen tulee olla ahkera, rehellinen, siisti, järjestystä pitävä, nöyrä, uskollinen, kärsivällinen, ystävällinen, totuutta puhuva, — kuka jaksaa semmoinen olla!“

„Onhan se jokaisen kristityn velvollisuus, lapsi hyvä“, wirkki äiti wienosti.

„On kyllä; mutta palvelustyöllä on niin monta kiusausta, ja kun lisäksi vielä tulee ankara ja kohtuuton emäntä ja toveria jotka eivät huoli Jumalan käs-

kyistä niin tosiaankaan ei tiedä miten olla. Milloin sattuu loukkaamaan toista, milloin toista”,

— „Jos emäntä on kohtuuton, niin se on hänen oma asiansa, hänen tulee siitä Jumalalle vastata, eikä sitä sinun miaksesi lueta. Samoin on toveriesikin suhteeseen. Sinun tulee waan pysyä oikeassa niin paljon kuin suinkin voit ja rukoilla Jumalalta nöyrää sydäntä. Olet kyllä halpa ja heikko, mutta Herra on suuri.“

„Niin, äiti, sinun luonasi ollessani wahvistun jälleen ja iköänkuin lähestyn Jumalaa. — Arwelen toisinaan itsekkeni että mahtaisi tuntua warsin hywältä kun saisi olla niinkuin nuo meidän talon neitoset: heidän ei tarvitse astua kuin walmiisen ruokapöytään; waatteet ja rawinto on heillä ihan waiwatta; asua saawat wanhempainsa luona ja kun heillä on kaikki tarpeensa niin eihän heitä mikään kiusaa epärehellisyhteen.“

— „Kyllä heilläkin on kiusauksensa,“ wastasi äiti, — ei niistä pääse kukaan wapaaksi.“

Nyt oli päivällinen walmis ja Anna sai taaskin ferran istautua ruo'alle äitinsä rinnalle. Kuinka hywältä maistui äidin keitto!

Muutamia tuntia sai Anna vielä wiettää äitinsä luona, mutta illalla oli hänen palaaminen. Eräs mies naapuritalosta lähti kaupunkiin ja wei Annan reessään aivan herrastalon portille asti.

Anna astui wikkistyneenä ja iloisena piikain pie-

neen kamariin. Hän oli näet saanut niin monta hywää neuwoa äidiltään ja hänelle awannut sydämmensä.

VI.

Joulun jälkeen oli Anna pyytännyt vähän rahaa palastaan ja sillä sekä joulurahoillaan ostanut paitavaatetta ja sukkalankaa. Mutta milloin tuli hänen nyt ommella itsellensä. Namut ja illat olivat vielä pimeät, fynttilöitä rouwa ei tahtonut antaa, — mitä neuwoiksi?

Anna puhui tuosta Miinalle.

„Usko pois“, sanoi tämä, „pahanilkisen rouwan kanssa ei tule toimeen warastamatta joko aikaa tai fynttilöitä. Mintähden et ole itsellesi säästännyt moniaita fynttilänpäitä? Saapihan niistä fynttiläjalkoja puhdistaesä aina jonkun piiloon pistetyksi ja ei ole suurta wahinkoa jospa ne toisinaan olisivatkin pitempiä kuin mitä rouwa juuri soisi.“

„Rouwahan on käskenyt panna kaikki fynttilänpäät talteen“, vastasi Anna.

„Miin, sinä olet niin hirmuisen tarffa joka fynttilänpäästä, sokuripalafesta ja saipua murusta“, nauroi Miina,

„Ole uskollinen vähisäkin“, sanoi Anna ikäänkuin itseksään ja muisteli äitiään.

„No niin, senpätähden saatkin nyt käyttää waatepalasta paitana ja kääriä jalkasi sukkalankaan“, iwasi Miina.

„Minäpä olen palvellut monta vuotta ja monessa paikassa, mutta enpä koskaan ole tarwinnut warastaa aikaa eikä kynttilöitä. Ompelen aina pyhinä. Niinä päiwinä on palvelijain vapaa ja kun askareet ovat tehdyt, sopii hywinfin ommella itselleen“, puhui Kirsti.

Anna olikin monesti nähnyt tuota ja hänen oli silloin tehnyt mieli sanoa sitä synniksi, mutta kun vielä oli niin nuori pelkäsi hän ruweta muiden neuwojaksi. Nyt rohkaifi hän kuitenkin mielensä ja sanoi nöyrästi: „Mutta, Kirsti, etkö luule sitä pahaksi, koska Jumala on kieltänyt kaikkea työtä pyhinä.“

„Se käsky sopii rikkaille, joilla on aikaa enemmän kuin taitawat käyttää, mutta toista on köyhän laita. Sanotaanhan katkismuksessakin, että hätätilassa saapi työtä tehdä.“

„Mutta jos woi toista keinoa keffiä, niin se ei olekaan enää hätätilaa“, muistutti Anna hiljaisesti.

— „No, neuwotele sinä sitten paremmasti, mamseli pyhimys“, wastasi keittäjä, woimakkaasti hämmennellen puuroansa. „Min'en toista keinoa keffi, en maar!“

„Jospa pyytäisin rouwalta että muutamina päiwinä saisfin joutohettinä tehdä omaa työtäni“, sanoi Anna empien.

Miina ja Kirsti purskahtiwat nauruun.

„Pyytää rouwalta! Woi, kuinka olet lapsellinen! Kylläpä sitten taitaisit päästä tawallista suffelammin huoneesta ulos.“

„Roetanpa kuitenkfin“, arveli Anna, „en tahdo pyhänä työtä tehdä, enkä myöskään warastaa aikaa eikä kynttilöitä. Ellei rouwa lupaa täytyy minun ommeluttaa jollakin köyhällä ja maksaa palkastani.“

„Barempaan minä tarwitsen rahani“, wakuutti Miina, „ensi tanssijaisissa pitää minulla olla samanlainen kaulus kuin Nanna neidillä.“

Anna käntti tilaisuutta kun luuli emäntänsä olewan hyvällä tuulella ja pyysi silloin lupaa saada muutamina päiwinä askareensa toimitettua tehdä työtä itselleen. Emäntä näytti kummastuneelta.

„Mitä sinä tuossa puhut? Ommella itsellesi kun olet minun palveluksessani. Onko semmoista koskaan ennen kuultu?“

„Mutta milloinka tulee minun se tehdä?“ rohkeni Anna kysyä, waikka sydämensä pelosta sykki.

„Milloin? Milloin sen muut tekewät? Eikö sinulla ole koko pyhäpäiwä?“

„En tahdo pyhäpäiwää rikkoa, wastasi Anna hiljaa.

„Siinä hän on oikeassa, sanoi toinen neideistä puoliääneen äidilleen ja jatkoi Annaan kääntyen: „entä illoin ja aamuin?“

„Niin“, wastasi Anna jo hiukan rohkeammasti, luottaen tuohon tavallisesti ystävälliseen Nanna neitiin, „jos rouwa tahtoisi olla niin hyvä ja antaa kynttilöitä, nousisin mielelläni aikaisemmin ompelemaan.“

„Eikö teillä sitten ole kynttilöitä tarpeeksi asti?“
kysyi emäntä.

„Ei“, kuului Annan suora vastaus, „ei mitä aamuiiksi riitä ja onhan rouva käskenyt tallettaa kynttilänpäät.“

„Ei sinun tarvitse tekeytyä pyhäksi, puhkefi rouva sanomaan; „olen kyllä huomannut että kynttilänpäät katoavat, eivätkä ne ole mihinkään joutuneet kuin juuri omaan kamariinne. Kynttilöitä en anna. Se on tarpeetonta. Et tahdo ommella pyhinä niinkuin muut palvelijat, niin saat olla ilman vaatteita. Sinun ei tarvitse selittää minulle lepopäivän pyhittämistä!“

Anna poistui suuttuneena.

„No?“ huudahtivat Miina ja Kirsti uteliaasti.

„En olisi koskaan uskonut että maailmassa voi olla niin jumalattomia ja pahoja ihmisiä“, walitti Anna, itkien mielipahoissaan.

„Sin'et saanut lupaa“, sanoi Miina.

„Sen olisin woinut kertoa sinulle jo edeltäkäsin“, selitti Kirsti, „ja kaupantekijäisiksi sait vielä toriakin, kyllä minä tiedän tämän talon tawat.“

„Mutta hänellä ei ole mitään oikeutta olla tuomoinen“, nyyhkytti Anna, „hän pakottaa meidät joko warfauten tahi pyhän rikkomiseen.“

„Difcutta!“ maiki Kirsti iwallisesti. „Emäntä anastaa itselleen minä oikeuden tahansa ja palvelija saa-

tulla toimeen miten] waan taitaa. Ei sitä woi kaikkea kärkeen kanta. Sentähden ei olekaan syntiä luvatta ottaa, mitä hän ei anna."

"Niin rupeampa minäkin tästä lähin salaa ompelemaan", sanoi Anna kiivaasti.

"Siinä olet oikeassa", myönsi Miina.

Mutta Annan omatunto ei tuota kuitenkään hyväksyntä. Sisällinen ääni hänessä sanoi: tahdotko waan olla filmänpalvelija? Tahdotko olla waras? Etkö nyt ole panettelija? Missä ovat nyt hyvät päätöksesi? Etkö luvannut Jumalalle, että koettaisit olla kiwastumatta? Hyvien kanssa on helppo olla hyvä, mutta ainoastaan taistelussa wäärnyden ja pahuuden kanssa woimme oikein osoittaa, tahdommeko noudattaa Jesuksen oppia.

Anna itki hiljaan. Hänen towerinsa luulivat että se oli wihasta, mutta nuo olivatkin katumuksen kynneleitä ja hartaasti rukoili hän Jumalalta anteeksi antamusta ja apua.

Tämän tapahtuessa oli Nanna neiti sisällä puhutellut äitiään. "Teidän ei pitäisi kieltää Annalta moniaita päiviä", sanoi hän. "Hän on melkein täydellinen kaikessa. Hän aina täyttää welvollisuutensa, on nöyrä, awulias ja iloinen. En ole koskaan huomannut hänessä wähintäkään epärehellisyyttä. Ennen kun Miina kiwosi huonettamme, kaipasimme monesti pikku kapinai-

tamme, nyt ei joudu yksikään neula hukkaan. En luule hänen koskaan ottaneen yhtäkään kynttilänpäätä. Monesti olen nähnyt muiden tekewän työtä itselleen ja siisään tullessani salaawan sen. Sitä ei Anna koskaan tee. Mina hän waan istuu yhtä uskollisena ja ahferana meidän työmme ääressä; tiedättehän itse kuinka paljon hän on ennättänyt. Ja syntihän se onkin pyhinä työtä tehdä.”

„Muut palvelijat tekewät sen kuitenkin“, vastasi äiti hiukan empien.

„Se on enimmäkseen emäntien syy“, lausui isä, joka oli tullut sisälle ja kuullut keskustelun, „parasta on kun suostut Annan pyyntöön. Parempaa ja uskollisempaa palvelijaa et saa koskaan.“

Rouwa suostui wihdoin ja Nanna kiirehti keittiöön Annalle sanaa wiemään. Talon tyttäret pitiwät näet paljon Annasta, hänen hyvän käytöksensä ja hiljaisen, ystävällisen olentonsa tähden.

„Mitä antaa sinulle wiikoksi luvan“, huusi Nanna jo etäältä.“

Anna katsahhti ylös aiwan kummastuneena; tuota ei ollut hän enää ollenkaan odottanut. Nyt pyyhkäisi hän äkkiä kyyneleensä ja lausui sydämensä pohjasta: „kiitos, hyvä neiti kulta!“ Nannakin oli niin tyytyväinen kun oli woinut noin ilahduttaa köyhää tyttöä että kepein sydämin kiirehti äitinsä luo ja kertoi siitä.

Miinalla ja Kirstillä ei ollut tällä kertaa mitään

fanomista. Heidän oli vaikea uskoa omia forwiaan. Hän on liukkaalla kiehellään päässyt herrasväen suosiksi, arvelivat he ensin keskenänsä, mutta omatunto ei tuota todeksi myöntänyt. Tiesiwäthän kyllä että uskollisuudella ja nöyryydellä päästään pitemmälle kuin epärehellisytydellä, ylpenydyllä ja huolimattomuudella. Synvä ja tarkka palvelija woi wähitellen woittaa häijyn, luulewaisen ja koftuuttomanfin emännän.

VII.

Noista mainituista Anttilan pidoista asti ei ollut Anna käynyt tanssijaisissa. Ne olivat muuttuneet hänelle oikein vastenmielisiksi ja olihan äitinsä sitä paitsi pyytännyt häntä karttamaan huonoja seuroja. Kuitenkin oli hänellä toisinaan itävä ja pyhäiltoina kaipasi hämmönessä kumppania, joiden kanssa olisi saattanut sanasen vaihtaa ja ajatteli noita entisiä iloisia hetkiä kotikyläsään, lapsuutensa towerien seurassa. Hänellä oli kyllä täälläkin monta toweria, mutta keittäjä sekä molemmat karjapiiat olivat wanhoja ja monesti hywinkein tyhjiä; Miina ja lapsenpiika taas nuoria ja iloisia, mutta eiwät saattaneet muusta puhua kuin neitosten koreista waatteista sekä siitä, minälaisia koreisteita arvelivat itselleenkin hankkia. Sillä wälin kertoelivat toisilleen kaikki, mitä suinkin olivat woineet kuuntelemalla saada tietää herraswäkenä keskustelusta ja niin oli alituisia

juoruja; jos sitten lisäksi heihin yhtyi joku palvelus-
tyttö naapuristosta, joka hänkin taisi jotakin kertoa omasta
herrasväestään, niin oli heillä oikein hupaiستا. Alussa
Annakin kuunteli suurella uteliaisuudella, mutta kerrot-
tuansa tuosta äidilleen varoitti tämä häntä ja sanoi
synniksi sekä puhella että kuunnella juoruja. Eikö kate-
kismuksessakin sanota: ett'ei saa puhua muiden salai-
suuksista; waitiolo ei wahingoita. Elä ystäwälle eläkä
wiholliselle kerro toisen kätöfsestä, jos waan hyväällä
omalla tunnolla voit waiti olla. Hallitse kieleksi, lapsi-
kulta, ett'et turhia puhu ja warjele kowasi semmoisia
kuuntelemasta. Kuunteleminen on yhtä paha kuin pu-
huminenkin.

Anna ymmärski kyllä äitinsä olewan oikeassa ja sa-
noikin siitä kerran Miinalle. Tämä ei kuitenkaan tuosta
huolinut; juoruminen oli hänestä kowin hupaiستا, jota
paitse hän ei huolinut Jumalan sanasta, eikä sentähden
tietänyt mitä Jumala käskää tai kieltää. Kun Anna oli
sanonut toverilleen että hän luuli wääräksi ensin kuun-
nella herraswäen puhetta ja sitten kertoella heidän asi-
oitaan ja salaisuuksiaan, eivät Miina ja Katri enää tah-
toneet kertoa mitään hänen kuullensa, waan pistiivät
johonkubun soppeen ja kuisvailivat siellä uutisiaan. Si-
ten jäi Anna entistä yksinäisemmäksi ja ajatteli monesti
kuinka waikaa on pysyä oikeassa.

Anna oli moniaita kertoja tawannut erästä nuorta

Helena-nimistä mökin tyttöä, joka näytti hyvin mukawalta ja kiltistä. Milloin oli tällä munia ja voit kaupaksi, milloin oli hän ollut herrastalon työssä. Annanfin kanssa oli hän tuon tuostakin vaihtanut sanasen ja kerran muun muassa sanonut: „olen kyllä köyhä mökin tyttö, waan jos tahtoisitte tulla joskus meitä katsomaan, niin kuluisi ehkä joku hetki tarinoidessa. Minulla on nuorempi sisarfin, joka useampana pyhänä tulee kotona käymään. Ehkäpä laulatte? Me laulamme ain toisinaan, sisar Sewa, weli Paawo ja minä.“

Anna ihastui tuosta ehdotuksesta ja ensi kerralla kun oli hänen vuoronsa päästä kylässä käymään men hän pienelle mökille, jossa Helena isänensä asui. Se oli siwällä kuffulalla järwen rannalla, ympärillä koivu metsää ja kauniita niittyjä. Mökin isäntä oli kelpo wanhus, kunnioitettu koko seudulla ja Helena piti taloutta äidin kuoltua. Paawo ja Sewa olivat palveluksessa mutta tulivat usein kotona käymään.

Anno perehtyi pian noiden kunnan ihmisten luona. Joka kohta oli siisti, laattia katajoittu ja Helena puuhaeli kahwipannun ja kuppien ääressä. Wähä wälillä puhui hän sanasen sisarilleen tai Annalle. Kahwin juontua kehoitti Helena laulamaan. Se oli kaikkein mieleen. Ja sattuiipa niin hyvin että Anna osasi monta heidän lauluistaan, ja joita ei osannut ne oppi hän pian. Näin jestäpäin kirjoittikin Paawo Annalle kaikki laulujen sanat että ne paremmin pystyisivät hänen mieleensä.

„Niin, kirjoittamaan on Paavo koko mies“, sanoi vanha isä laskien kätensä pojan olkapäälle; hän oppi sen itsestään ja kun osasi niin opetti sisarilleenkin.“

Anna oli kotikylässään käynyt pientä koulua ja iloitsi nyt siitä kun taifi lukea noita kauniita Paavon kirjoittamia louluja.

„Voi, niin“, sanoi Eeva, kun olivat herjenneet laulamasta, „olihan minulla kirjakin mukamani, jonka papin rouwa antoi kun kuuli minun kotiin menewäni; hän tietää näet että meillä täällä on tapana lukea. Jos Annakin tahtoo kuulla niin saattaisimmehan ruveta.“

Ei siihen suostui Anna mielellään ja hänestä tuntui yhtä hywältä kuin ennen muinoin hänen kotikylässään, kuin siellä pyhäiltoina kokoonnuttiin takkawalkean ääreen. Paavo luki heille nyt tuota kaunista kirjaa, jossa kerrottiin hurškaan sotilaan elämän vaiheista. Luettua keskustelivat he kirjan sisällöstä ja jokaisella oli jotakin sanottavaa. Raiikki muistutti Annalle entisiä oloja, jonka tähden hän olikin hywin iloinen ja puhelias.

„Ensi kerran tuon minä kirjan jonka lainasin kirjastosta“, sanoi Paavo; „siinä kerrotaan kaikenlaisista maailman elävistä. Se on hywin hupainen, saa sitä vaan ihmetellä omaa tuhmuuuttaan kun on niin paljon maailmassa, josta ei ole mitään tietänyt ja rupeaa niin mieli tekemään enemmän oppia. Ja paljon uutta sitä saapikin siitä kirjasta tietää.“

Nyt oli Annan kotiin meneminen mutta sitä ennen täntyi hänen maistaa Helenan voitaleipää, kotona tehtyä juustoa sekä vastalypsettyä maitoa. Paavolla ja Eewalla oli vähän matkaa sama tie kuin Annalla, jonka tähden hekin rupešivat lähtöä tekemään.

„Mutta ehkäpä ensin luemme iltarukouksemme“, arweli Helena „Hupaištahan on yksisä lukea ja nythän on pyhäilta.“

Isä aukaisi raamatun ja luki muutaman kuningas Daawetin psalmin, sitten lyhyen rukouksen sekä Herran siunauksen ja sitten sanottiin ystäväälliset jäähyväiset. Helena pyysi hartaasti Annan wast'edeskin käydä heitä katsomassa, jos hänellä waan oli ollut hupaišta. Sen lupasi Anna mielellään; siitä asti kun hän äitinsä luota lähti ei ollut hän wiettännyt näin hauskaa iltaa.

Kotiin tultuansa huomasi hän Anttilan Juhon tulleen herrastalon neitsyitä katsastamaan. Hän oli noista tanssijaisista lähtien aina toisinaan tullut käymään ja koska hän enin puheli ja leikkiä laski Annan kanssa, härnäšiwät muut Anⁿaa, kutsumalla tuota nuorta miestä „Annan sulhaiseksi.“ Tuosta tyttö oli hywin pahoillaan. Hän muisti näet aina miltä Juho näytti, kun tanssin jäljestä makasi humalassa wuoteellaan. Nyt kun Anna juuri tuli Helenan ja hänen siskojen siwosta seurasta oli Juho hänelle tavallista enemmän wastenmielinen. Paawon hän ei kuullut kiroawan yhtäkään

fertaa ja kun kirjassa oli mainittu juopunutta miestä, oli hän sanonut: „wiina on kuin onkin suuri kirous. Jumala warjekoön jokaista joutumasta sen valtaan!“

Päästäksensä Anttilan Juhon tuhmasta imarruksesta ja tyhjän päiväisistä loruista, kiirehti Anna ilta-aste-reilleen jättäen hänen Miinan ja Kirstin seuraan, joita hän näyttikin hyvin miellyttävän.

Tästä ajasta lähtien ei Anna enää tuntenut itseään niin yksinäiseksi. Kun hänellä oli aikaa kävi hän Helenaa tervehdimässä tai tuli tämä hänen luokseen, joten he pian oikein tutustuivat. Helena oli Annaa vanhempi, sekä järkewä ja kelpo tyttö, jonka seurasta Annalla oli paljon hyötyä. Ja kummallisen yksimielisiä he olivatkin. Jos Anna piti mistä laulusta, niin oli se Helenallekin mieleinen; ne kirjat joita Helena luki olivat Annastakin erittäin hyviä ja jos mistä puhuiwat, oli heillä sama mielipide. Helena kertoi ensin mielistyneensä Annaan, sentähden ett'ei tämä ollut niin korea kuin muut herrastalon palvelijat joista ei oikein tietänyt tohtisiko heille kättä pistää. Annasta taas oli ollut se hyvä ett'ei Helena huolinut noista kylän tavallista suurista tanssijaisista, jotka enimmiten pahoin loppuivat. Olipa siis Anna nyt saanut hyvän ystävänsä itselleen. Gewaa ja Paawoa hän ei nähnyt yhtä usein koska olivat palveluksessa. Mutta heistäkin piti hän enemmän kerta kerralta.

VIII.

Kewät puolella sairastui Katri, jonkatähden hänen täytyi päästä kotiinsa muutamiksi viikoiksi. Anna määrättiin silloin hänen sijaisekseen. Tuo oli lapsista oivallista ja he alkoivat paikalla kiusata Annaa pyynnöllä että hän kertoisi heille satuja ja laulaisi. Tyttö otti ompeluksensa, asettui lasten kamariin, kertoeli ja lauloi heille niin paljon kuin waan tahtoivat. Kun he siihen wihdoin kyllästyivät täytyi hänen keskeyttää työnsä ja ryhtyä leikittelemiseen. Sekös hauskaa oli! Kuuluipa nyt mitä iloisinta naurua ja hupaisinta puhetta, niin että vanhemmatkin tulivat katsomaan mitä tekeillä oli. Oltiin panttisilla ja piilosilla ja pidettiin kauppaa ja Anna oli joukossa iloisin. Lapsilla ei ollut aikaa kertaakaan päivänsä pahaan tekoon. Ja jos riitaa tai kiistaa syntyi lasten välillä, niinkuin monesti tapahtuu, niin sai Anna kohta kaikki entiselleen. Hän osasi niin hyvästi hallita heitä ja oli niin ystävällinen.

Kun Kattrilla oli lasten hoitaminen oli hänen tapana huutaa ja riidellä, antoi mille luunapin mille näpänkyksen kunnes kaikki itkivät ja huusivat yhdestä suusta. Jos sitten rouwa tai vanhimmat sisaret tulivat katsomaan mitä oli tapahtunut, oli Katri heti valmis walhettelemaan. — He owat niin pahankurisia etteivät ollenkaan sowi keskenänsä, sanoi hän silloin, tai — he

telmivät niin että lanseerivat ja koskettavat itseään. Ja kun jäi yksin lasten kanssa uhkasi hän heitä sanoen: jos waan äidille kielitte että löin teitä, niin piekän teitä että witsa taittuu, — tai lupasi wiedä heidät peikkojen luolaan, jossa saisiwat asua susien ja aaweden kanssa ja maata käärme-patjoilla. — Kun herraswäki oli kylässä otti Katri romanin neitosten kirjahyllyltä, istautui sohwaan lufemaan ja antoi lasten tehdä mitä hywänjää. Kun eivät keksineet mitään leikkiä tulivat Katrin luoksi ja pyysivät häntä leikittelemään kanssaan. Mutta silloin saivat waan toria ja tylhyjä sanoja ja hoitaja syysäi heidät luotaan. Tuosta lapset joutuivat pahalalle tuulelle, alkoivat kiusata toisiaan, tai koskea semmoisiin kaluihin, joita oliwat kielletyt koskemasta ja keksivät monta monituista wallattomuutta, niinkuin lopset ainakin kun ei heillä ole mitään tekemistä. Kun sitten rupeesivat liian kiusalliseksi tai telmivät ylinmäärin uhkasi Katri, ell'eivät asettuisi, kutsua sisälle sudet metsästä ja säikähdytti lapsia niin ett'eivät enää uskaltaneet mennä pimeään huoneeseen. Jos annettiin jotakin hywää lasten syödä, osasi Katri aina ottaa siitä itselleenkin osan ja taskuunsa katosi monesti joku lasten kaluista tai kirjoista. Kun niitä sittemmin etsittiin ei Katri ollut mitään tietäwinään ja osasi näyttää aiwan wiattomalta. Wanhempain tai täysikaswuisten siskojen läsnä ollessa taisi hän leikitellä lasten kanssa hywinkein

sievästi, puhutella heitä jos kuinka kauniisti, hyväillä ja silitellä heitä sekä huiwitella waiikka millä. Lapset eivät oikeastaan itse tietäneet minkätähden pitivät Annasta, mutta tulipa hän pian heidän hyväksi ystäväkseen. Ellei hän työltään joutanut leikittelemään saattoi hän kuitenkin wiihdyttää lapsia kertomalla heille joulusta tai kesästä tai jotakin muuta hupaista. Kun hänen tuli pukea lapset aamusilla — joka koettaa melkein kaikkien pienokaisien kärsiwällisyhttä, osasi hän jutella heille niin hupaisesti että melkein huomaamattansa joutuivat puettuihki. Onni, nuorin poika, oli hyvin kiivasluontoinen ja aina walmis huutamaan vähimmästäkin wastenkäymisestä. Muutamana aamuna kun Annan piti wetää hänen jalkaansa jotenkin ahtaita saappaita, tuskastui hän ja potkaisi tyttöä.

„Sinä olet niin tuhma ett'et ollenkaan saa niitä jalkaani“, huusi hän.

„Maltahan, kyllä minä saan ne“, wirkki Anna lohduttaen.

„Etpä saa, etpä saa“, huusi poika ja huimi ympärilleen.

„No sitten lienee parasta että Onni koettaa itse“, arweli Anna tynesti ja alkoi panna tiloja kookoon.

Onni istautui laattialle. Hän luuli tiettävästi onnistuwansa. Hän weti wetämistään, mutta eipä siitä mitään tullut. Hän ponnisti woimiaan kunnes kaswonsa punastuivat ja pikku sormiinsa rupehi koskemaan. Wihdoin heitti hän saappaat luotaan ja hyrähti itkuun.

„No, sen vaan tiedän“, arveli Anna katsomatta häneen, että jos en woisi itse saada waatteet päälleni, niin olisin hywin iloinen kun joku minua auttaisi, wieläpä kiittäisinkin. Mutta Onni taitaa tulla toimeen ilman apua, eikä tarvitse siis muita kiittääkään.

Boika herkesi itkemästä ja oli hetken ääneti

„Ole niin hyvä, tule minua auttamaan, Anna“, sanoi hän wihdoin.

„Hywin mielelläni“, wastasi Anna, „mutta pelkään vaan olewani niin tuhma ett'en kykene auttamaankaan.“

„Et ole tuhma, et“, wakuutti Onni.

„Wai niin. No, tuo sitten tänne saappaat niin koetetaan.“

Boika nousi kiltisti, toi saappaat ja kosk'ei hän enää juonitellut saatiinkin ne jalkaan.

„No, nyt ollaan hyviä ystäviä taas, eikö niin? Kyhyi Anna ystäväällisesti tuon suuren työn tehtyä.

„Ollaan, ollaan“, wastasi Onni leppyneenä ja taputeli Annan poskea pienillä käsillään. Hän häpesi nyt kiwauttaan ja oli saanut nähdä ettei woinut muiden awutta tulla toimeen. Sentähden sanoi hän nyt: „kiitos, Anna.“

Anna oli siis taaskin saanut uusia ystäviä tuossa suuresa talossa.

Muutamana päivänä sattui hän lasten huonetta sii-

wotessaan särkemään pienen lasiwadin. Tämän näki ainoastaan Miina, joka oli läsnä.

„Pistä se suffelaan taskuusi ennenkuin rouva tulee, tai saat aika kyydin“, sanoi Miina. „Voithan syöttää jonkun lapsista tai sano ett'et tiedä miten se on tapahtunut.“

„Kuinka minä niin paljon pahaa tekisin ja rikkoisin Jumalaa vastaan“, wastasi Anna. Niwan arwelematta tulivat nämä Joosepin sanat hänen huulilleen.

„Tuommoinen pieni joutawa kalu!“ nauroi Miina. „Sitäkös Jumala ajatteli!“

„Ole uskollinen wähisäfin“, muistui taaskin Annan mieleen.

„Et tarwitse peljätä että minä menen kielimään, niinkuin sinä teit posliinimaljan jutussa“, sanoi Miina puoleksi leikillä, mutta kuitenkin wähän katkerasti.

„Woi Miina“, wastasi Anna mielipahalla, „enhän minä kielinyt, — pyysinhän että itse tunnustaisit, mutta kun minuakin sitten kysyttiin, niin täytyihän minun wastata. Enhän saattanut walhetella.“

Miina oli ääneti koska tiesi Annan olewan oikeassa. Samassa tuli rouva huoneesen. Anna meni hänelle vastaan, sanoen: „minä satuin särkemään tämän wadin, rouva on hyvä antaa anteeksi. Kyllä mielelläni toisen ostan kun waan saan hinnan tietää.“

Rouva oli ensin närkästynä, mutta Annan nöyrä

tunnustus sekä korvauksen lupaus lepytti häntä ja hän vastasi: „no, eipä ole juuri tavallista että palvelijat tunnustavat; olkoon nyt tällä kertaa.“

Eiäänä päivänä taas tuli Hilma-neiti äitinsä luoksi ja oli hyvin pahoillaan. Hieno kaunis nenäliina oli kadonnut hänen laatikostaan, hän oli etsinyt sitä kaikkialta mutta turhaan.

„Teidän huoneessanne ei ole viime aikoina käynyt kukaan muu kuin Anna“, sanoi äiti, „hän on ehkä sen ottanut.“

„Oi äiti, kuinka voit sellaisia uskoa“, sanoi Hanna-neiti. „Onhan Anna itse rehellisyys.“

„Hänen vertaisiinsa ei voi koskaan luottaa“, arveli rouva; „hän on ehkä luvatta käynyt jossakin tanssijaisissa ja tarwinnut sen.“

Anna futjuttiin sisään tutkittawaksi.

„Kyllä olen nähnyt tuon hienon nenäliinan pesussa“, vastasi Anna suoraan, „mutta siitä on jo paljon aikaa.“

Nuori tyttö katsoi kirkkain silmin suoraan emäntäänsö mutta tämä joka oli luulewainen ja tottunut palvelijoita vastaan käyttämään kovia sanoja, jatkoi: „neitosten kamarissa ei ole käynyt kukaan muu paitsi sinä, jinnun on syö, jos mitä on kadonnut.“

„Mutta eikö nenäliina liene ollut jossakin Hilma-neidin laatikossa ja niitä en ole koskaan auaisnut kosk'ei minulla ole ollut mitään tekemistä.“

„Mistä sen tietää“, puhkesi Hilma sanomaan, hän kun näet oli suutuffissa hyvän nenäliinansa häviämises-
tä. Katrikin oli ehtimiseen waatesäiliömme ääressä, waikk'ei
hänelläkään ollut siellä mitään tekemistä.“

„Varo, Hilma“, keskeytti hyvä sydäminen Nanna.
„Ehän ole koskaan nähnyt Annan koskewan mihinkään
huoneesamme.“ —

„Se on kyllä totta“, vastasi Hilma wähän hämil-
lään, „mutta nyt sinä taas puolustat häntä niin että
hänen on hyvin helppo kieltää.“

Annin filmät olivat täynnä kyyneleitä. „Kyllä
huomaan että herrasväki luulee minun warastaneen tuon
nenäliinan“, wirkki hän, „minulla ei ole muuta todis-
tusta kuin sanani, ja enempää en voi kuin wakuuttaa
ett'en ole sitä ottanut. Minulla on hyvä äiti. Hän
on opettanut minulle mikä oikein on, mikä wäärin ja
olemaan uskollinen wähisäkin.“

Annin oli hyvin waikeaa puhua näin tynnosti,
mutta siitä lähtien kun rouwa oli muistuttanut häntä
kuinka Jumalan sanassa palvelijoilta waaditaan nöy-
ryyttä ja kohteliaisuutta isäntäwäkeä kohtaan, oli hän
hartaaasti koettanut hillitä itseään. Sattuipa nyt isäntä
itse tulemaan huoneesen ja kuultuansa mistä puhuttiin
fanoi hän wakawasti: „Anna ei ole syyllinen. Et tar-
witse olla niin murheellinen lapsi parka, minä puolus-
tan sinua. Minä olen monella tawoin koettanut rehel-
lisiyyttäsi ja uskollisuuttasi, elä ole milläsfikään!“

Anna kiitti itku silmin hyvää isäntää. Kuinka iloitsi hän nyt että oli ollut rehellinen ja uskollinen pienissä seikoissa jotta häneen voitiin luottaa suuremmisfakin.

„Milloin oli sinulla viimein nenäliinasi?“ kysyi isä Hilmalta.

„En muista tarkoin. Vienee siitä jo monta viikkoa.“

„Siis ei Katrin pois mentyä?“

„Ei, — niin, ehkäpä hän sen ottikin!“

„Se on hyvin mahdollista! Monta kertaa ennenkin on hän käyttänyt meidän pikku kapineitamme.“ —

„Mutta sitäpä ei Anna ole koskaan tehnyt“, kiirehti Nanna sanomaan. Hän tahtoi hyvin mielellänsä lohduttaa tyttö raukkaa, jota oli niin pahoin syytetty.

Anna loikin Nannaan kiitollisen katseen ja luuli myöskin hyvin mahdolliseksi että Katri oli ottanut katekollisen nenäliinan, hän kun näet ei pitänyt paljon väliä suuremmista eikä pienemmistä.

— „Kuule Anna“, sanoi rouva äkkiä, „menepä alas ja etsi Katrin kirstusta, ehkäpä liina sieltä löytyykin.“

Tässä olisi nyt Annalla ollut hyvä tilaisuus samalla toteen näyttää viattomuutensa sekä kostaa Katriille joka monesti oli ollut hänelle häijy, mutta hän vastasi vaan nöyrästi ja vakavasti: „ei hyvä rouva, sitä en tee, sillä siihen en ole oikeutettu. Jos rouva itse tahtoo hänen kirstuansa tarkastaa, niin on se toinen asia. Siinä tapauksessa pyytäisin minunkin kirstuani tarkasta-

maan, sillä siinä ei minulla ole mitään piiloitettavaa, ei mitään joka ei omaani olisi.”

„Mutta minä käsken sinun menemään“, tiuskasi rouva. „Etkö tottele!“

„Tottelen mielelläni kaikessa waan en siinä joka on omaa tuntoani vastaan“, wirkki Anna wawisten. „Eiköhän Hilma neiti itse sitä tee?“ liitti hän rukoilewalla katseella.

Isä ja Anna kuiskasivat nyt jotasin kiwastuneelle emännälle ja Annan sallittiin kohta mennä.

„Sinua emme ollenkaan epäile, lapsi“, sanoi isäntä hänelle vielä ystävällisesti.

Sattuipa Katri jo samana päivänä palajamaan. Nyt oli hänen aukaiseminen firstunsa isäntäwäelle ja sai häwetä silmät täyteen, kun sieltä vedettiin esille ei ainoastaan tuo hieno nenäliina, waan paljon muitakin pikku kapineita, joista hän oli toisia lainannut toisia taas ottanut pitääksensä.

Taaskin syntyi aika melu emännän ja palvelijain välillä niinkuin useasti siinä talossa tapahtui, ja iltasella meni taaskin moni lewolle tuossa yhteisessä kodissa sydän täynnä katkeruutta ja vihaa. Anna etsi raamatustaan lohdutusta jonka sai. Hän kiitti Jumalaa, joka hänestä oli kääntänyt tuon pahan epäluulon, anoi enemmän uskollisuutta ja rakkautta sekä rukoili myöskin Katri poloisen puolesta jolla ei ollut niin hywää ja hurskasta äitiä kuin Annan äiti oli.

IX.

Ryhyinen palvelus paikka kävi Annalle yhä enemmän vastenmieliseksi. Hän teki aina parastaan mutta eipä kuitenkään osannut olla emännälle mieleen. Toria ja moitteita annettiin vähä väliin, mutta pistipä toisinaan taas emännän päähän asettaa Anna muille palvelijoille esikuvaksi, jota nuo niin pahastuivat että monesti olivat Annalle nurpeillaan. Tyttö koetti kyllä kostaa heille hymyhdellä waan, mutta tuntuivatpa päivänsä kuitenkään raskailta ja mielenjä teki parempaan paikkaan. Ainoa ilonsa oli päästä Helenan ja hänen siskojensa seuraan. Siellä ollessaan hän tarkkaan muisti äitinsä varoitukset eikä koskaan juoruellut isäntäväestään eikä tovereistaan. Ystävänsäkään eivät juuri noista kyselleet. — Olipa Anna taaskin saanut uuden ystävänsä talossa. Se oli Katri. Tuosta ikävästä tapauksesta lähtien oli hän yhä enemmän liittynyt Annaan ja näkyi koettavan tapojensa parantaa. Synvästi oli se liikuttanut häntä ett'ei Anna ollut tahtonut hänen firstuansa auaista ja nyt osoitti hän monella tavoin kiitollisuuttaan. Yksillekin kävi hän ystäväisemmäksi ja kuunteli mielellään Annan kehoituksia ja varoituksia joita tämä antoi ilman itserakkautta ja ylpeyttä.

Kerran kun Anna oli kertonut Helenan kodista sekä noista iloista illoista joita siellä oli viettänyt, alkoi

Katrin pyrkii sinne ja Anna lupasi mielellään ottaa hänen mukaansa. Kun rouva seuraavana pyhänä lupasi heidät kylään, menivät he mökille. Siellä oli paitse Helenea ja isää Paavo ja Sewan sekä eräs reipas nuori renki naapuristosta, jonka työt pian huomasiwat Sewan sulhaiseksi. Hupaisesti juteltiin ensin, pistettiin pä sitten Paavon kehoituksesta iloiseen polskaan. Kun ei heillä ollut soittoniekkaa, lauloivat he itse tanssijäwelta ja hyppiwät aika lailla. Ennenkuin erosivat iltafella sanoi Sewa Annalle: „syksyllä wietämme häitä ja silloin jää sijani pappilassa tyhjäksi. Rupea sinä siisäpiiaaksi siellä, niin et woi parempaa paikkaa saada. Kaikesta mitä kylässä kuuluu ei ole teidän talonne kii-tettävä ja towereistasi en pidä ollenkaan.“

„Olenhan minäkin arwellut ett'en sinne jäisi“, wastasi Anna, „en woi siellä wiihtyä. En ole waan tietänyt minne menisin.“

„Tule ensi pyhänä pappilaan ja tarjoudu minun sijaan“, kehoitti Sewa. „Sanon wieläkin kerran ett'ei parempaa paikkaa löydy. Uusi keittäjä-piika tulee myöskin syksystä; entinen on näet niin wanha ett'ei enää jaksu palwella, waan rupeaa itseksensä pieneen mökkiin, joka on hänen omansa. Lapsen piika jää.“

Anna lupasi tulla ja sillä he erosivat.

Matkalla puheli Katri kuinka hauskaa hänestä oli ollut, kirja jota oliwat lufeneet oli niin hupainen ja

möffi sekä kaiikki siellä olijat miellyttivät häntä. Selena näytti niin vakavalta ja hyvältä, Gewa oli niin leikkilinen ja iloinen, entä Paavo! — no hän oli pulskin mies koko kylässä. Hänellä on niin kauniit siniset silmät ett'en ole kenelläkään semmoisia nähnyt, paitte sinulla, Anna", lopetti Katri lorunsa.

Anna punastui pahanpäiväiseksi ja kielsi Katria imartelemasta.

Mutta tämä nauroi waan, sanoen: „tiedät kai itsen olewasi siwä tyttö, — jos olisin sinuna niin käwisin itsenäksiksi.“

„Mutta se olisi tuhmaa se. Sihän kukaan ole itsensä tehnyt.“

„Kyllähän se niinkin on“, tuumaeli Katri, „mutta hauskaapa minusta olisi olla niin kaunis kuin sinä. Anttilankin Juho sanoi kerran ett'ei koskaan ole nähnyt niin kaunista ruskeaa tukkaa kuin sinulla on, ja ett'ei milloinkaan ole tietänyt että talonpoikaisella työllä voi olla niin hienot posket.“

„No ole nyt loruamatta“, pyysi Anna. „Anttilan pojasta en tahdo kuulla ollenkaan.“

„Minkätähden ei?“ kysyi Katri kummastellen. „Hänpä on niin rikas että kyllä menet hänelle kun hän kosii.“

„En ikipäiwinäni!“ huudahti Anna. „Olenhan nähnyt häntä juowuffissa ja sitä paitse on hänellä tapana kiroilla kuin mikähän.“

„No, kiroawathan kaikki miehet“, arweli Katri.

„Ei kukaan hurstas“, wakuutti Anna.

„Sinä pyytäisit häntä heittämään juomisensa.“

„Hänpä ei tottelisi minua“, wastasi Anna. „Ei hän äitiänsäkään tottele waikka tämä itkien on pyytänyt ett'ei tekisi häntä onnettomaksi.“

„Olet oikein kummallinen“, sanoi Katri miettiwäisesti. „Mitäpä jos jäisit wanhaksi piiaksi.“

„Niin, mitä se tekisi. Palwelisin niin kauan kuin jaksaisin ja säästäisin palkastani wanhojen päiwieni waraksi.“

„Kuinka wiisas sinä olet“, ihmetteli Katri, „sinä osaatkin niin hyvästi säästää, etkä huoli koristeista; waikka me kaikki olemme sinua koreammat, käntät sinä waan puuwillawaatteitasi ja huiveitasi. Mutta jospa naimisiin joudut, niin ehkäpä et tarvitsekaan säästämiäsi.“

„Saatanhan siltä tarwita ja sitä paitse on minulla köyhä äiti joka on hoitanut minua ja työskennellyt minulle. Nyt pidän minä huolta hänestä. Hänen ei tarvitse wanhoilla päiwillään waiwaa ja puutetta kärsiä.“

„Kuinka hyvä olet“, puhkesi Katri sanomaan. „Kunpa voisin tulla sinunlaiseksesi!“

„Ei minusta ole mihinkään, Koeta pyrkä Jesuksen kaltaiseksi. Rukoile häntä, lue raamattua, koeta tehdä parastasi ja ole uskollinen wähisäkin. Olemme köyhiä palwelijoita, mutta onpa Jumala meillekin uskonut leiwiskämme.“

Nyt olivat saapuneet kotiin ja Katri sai Annan sanoista paljon ajattelemis-aihetta. Annallakin oli paljon miettimistä. Hän ajatteli Gewaa, kuinka onnellinen tämä nyt mahtoi olla kun sai pitää niin reippaasta kelpo miehestä ja kuinka hän sitten tuli oivan pienen kodin emännäksi, eikä tarvitsisi enää syödä toisen leipää. Niin, arveli Anna sitten, minäkin voisin päästä palveluksesta, voisin saada oman kodin, eikä ainoastaan pienen kamarin kuin Gewa, mutta suuren talon tarjooneen kaluineen, omia piifoja ja renkejä, silkkihuiveja, ruokaa, waatteita, kaikkia mielin määrin. Sen on Anttilan Juho tarjonnut minulle, mutta enpä siitä huoli. Ei jos minä kehenkään suostuisin, niin hänen tulisi olla hurskas, reipas, ahkera, rehellinen luotettava ja ystävällinen. Mutta mistä semmoinen löytyisi? — Mitenhän lieneekään tapahtunut, sattui Anna samassa ajattelemaan Paawoa, mutta karkoitti kohta kaikki turhat tuumat, siunasi itsensä ja waipui unen helmaan.

X.

Syksy oli tullut. Anna oli äidillensä kertonut ett'ei hän menestynyt palveluspaikassaan ja että hänen mieltensä teki pyrkiä pappilaan, koska oli kuullut sitä hyväksi kiitettävän. Tuohon oli äitikin suostunut ja Anna oli nyt juuri matkalla uuteen palvelus-paikkaansa. Sinne oli myöskin äsken saapunut uusi keittäjäpiika ja pastorin rouva tuli keittiöön tervehtimään vastatulleita.

„Terwe, tytöt“, sanoi hän ystävällisesti kätellen heitä. Terwetulleeksi meille, toivon teidän perehtyvänne. Anna tulee suuresta herrastalosta. Toista lienee siellä ollut kuin täällä, pienessä pappilasja. Meidän näet ei kannata elää niin ihosti kuin siellä.

Anna kiirehti sanomaan ett’ei hän niinkään huolinnut ylellisyydestä, luuli päinvastoin paremmin viihtyvänsä pienessä paikassa.

„Niin“, sanoi papin rouva „toivonkin että jos täällä mikä on teistä paha, tulette minulle siitä puhumaan, niin koetamme yksissä parantaa asiaa, jos suinkin mahdollista on. Minusta olisi näet hyvin ikävää, jos mikä mieltänne kaimelisi, ettekä minulle mitään kertoisi. Mitä voin sen tahdon mielelläni tehdä hyväksenne, enkä tahtoisi koskaan liioja waatia. Koettakaamme kumpikin puolestamme niin kyllä jowimme keskenämme.“ — Noin sanoen alkoi rouva ystävällisesti neuwoa heille talon askareita että kufin tarkoin tiesi mitä hänen osallensa tuli, ja pian olivatkin uudet palvelijat täydessä työssä.

„Päivän wiikossa saa jokin teistä omaan työhönsä ett’ette tarwitse pyhinä työtä tehdä“, sanoi rouwa, „mutta muina päiwinä on teidän tekeminen talon työtä. Ja sehän onkin kohtuullista, wai miten?“

Tytöt myönsiwät sen ja rouwa jatkoi: „olen kuullut puhuttawan paikoista joissa palvelijat salaa tekewät

omaa työtään tai omin lupin ottawat kynttilöitä omellaksensa yöllä, mutta minä en tahdo semmoista syntiä tehtäväksi tässä talossa, sen wuoksi annan palvelijoille yhden lupa päivän. Jos käytätte ne hywin woitte saada jotenkain paljon työtä tehdyksi, sillä minä walitsen aina ompelupäiwäksenne semmoisen, jolloin teillä on wähin askareita. Ja jos wälttämättömästi joskus tarwitsisitte enemmän aikaa tai kynttilöitä, niin on parempi että tulette siitä minulle puhumaan, kuin että itse otatte ne luvatta."

Kuinpa hywältä tuo kuului Annan korwissa. Hän alkoi jo rakastaa uutta emäntäänsä.

Dulipa nyt sijälle useita pieniä lapsia köyhissä mutta siistissä waatteissa, kaikki ojentaen pienoiset kätensä uusille palvelijoille.

Jäljestä puolen päivän kun Anna ja keittäjä olivat astioita pesemässä, sanoi heille rouwa: „meillä on tapana että kun palvelijat jotakin särkewät, tulewat siitä sanomaan; minun mieheni tahtoo sen tietää; hän kirjoittaa kaikki muistoon ja vuoden lopulla saa kunkin palvelija omasta palkastaan maksaa särkemänsä. Me olemme köyhiä eikä meidän kannata ehtimiseen uusia astioita ostaa. Tiedän kyllä ett'ei kukaan suotta wahinkoa tee, mutta luulenpa kuitenkin palvelijain käywän warowamiksi, jos huolimattomuutensa tulee heidän omaksi wahingokseen. Eiköhän niin?"

Tytöt eivät saattaneet muuta vastata kuin „kyllä kai“, olihan näet rouva oikeassa.

Anna huomasi kohta kuinka hyvästi uusi emäntänsä kohteli palvelijoitaan. Hän kävi itse joka paikassa tarkastelemassa miten kaikki tehtiin, hän tahtoi järjestystä ja siisteyttä vähimmäisfäin askareissa, mutta jos jokin oli hyvin tehty ei hän silloin kiitofsiaan jäästännyt: „Tuo oli oivallista tyttöni“, tai „juuri tuolla tavoin se onkin tehtävä“, sanoi hän. Kun taas jokin asia ei ollut hänelle mieleen, sanoi hän siitä suopeasti ja ystävällisesti. „Koska minä tässä olen emäntänä, tulee teidän tehdä kaikki siten kuin minä olen määrännyt; kun saatte oman kodin voitte menetellä miten waan itse tahdotte. Tähön en voi tyytyä. Tee se uudestaan niin olet filtti tyttö.“

Ken voi semmoiseen emäntään suuttua?

Eräänä aamuna tuli rouva keittiöön. Ei ollut enää kowin aikaista, mutta keittäjä-Maija ei ollut vielä tavallisia aamu-askareitaan tehnyt.

„Miten nyt on laita lapsiraukka?“ kysyi rouwa. Keittäjällä ei ollut juuri muuta vastaamista kuin ett'ei hän ollut ennättännyt kaikkea tehdä.

„No sittenpä et ole nousjut oikeaan aikaan tyttöseni“, sanoi rouwa tyvenesti. „Miuista wast'edes aikaisemmin nousta, niin saatfin enemmän toimeen. Pastor on jo firjoitellut kaksi tuntia ja minä yhtä kauan

istunut ruffini ääressä, että kyllä jo ansaitsisimme kahwitilkan tähän aikaan. Jos panet maata iltasilla hywisä ajoin niin voit kyllä nousta kello 5. Itse en ole maannut tänä yönä kuin joitakuita tuntia vaan, kun pikku lapsi walvoi ja itki, kuitenkin saan olla työssä kaiken päivää. — Mutta olkaamme nyt yhtä hyviä ystäviä kuin ennenkin Maija kulta ja huomenna teet tehtäväsi paremmin.“

Noin sanoen meni rouwa tiehensä, nyykäyttipä vielä omen suussa päättään aivan ystävällisesti.

Keitälä jäi kummastuneena miettimään keskelle laatiaa, toisessa kädessä luuta, toisessa halko.

„Sihän häneen voi suuttua“, wirkki hän sitten ja alkoi laasta että rifat hyppelivät hänen ympärillään.

Kun rouwa seuraavana aamuna tuli keittiöön, oli siellä laastu ja siivottu, kahvipannu porisi liedellä ja Maija oli mattoa paikkaamassa.

„Hyvää huomenta Maija“, tervehti rouwa. „Oletpa nyt nousnut hywisä ajoin, näen mä. Oletko jo kahviafin juonut?“

„Kiitoksia, jo minä otin.“

„Niin, se on kyllä tarpeen, kun warhain nousee“, arveli rouwa ja meni.

Toisen kerran olivat palvelijat tyytymättömät siitä, että heille annettiin liian vähän maitoa eineeksi. Anna ja lapsenpiika söivät kuitenkin nurfumatta, mutta kei-

täjä ja molemmat rengit alkoivat valittaa. „Kortteli maitoa — se nyt on sama kuin ei mitään“, sanoi toinen renki.

„Saattaa kiskalle riittää, mutta ei miehelle“, arveli toinenkin.

„Kauppamiehellä ei toki koskaan mitalla jaettu maitoa“, lisäsi keittäjä, „vaan jokainen sai juoda niin paljon kuin tahtoi.“

„Mutta onhan meillä perunoita ja sah tia, eikö siinä kylliksi?“ muistutti Anna.

„Minkätähden Maija ei jäänyt kauppamiehen luoksi, koska siellä oli niin hyvä olla“, liitti Inka, lastenhoitaja, joka kauan oli palvellut pappilassa ja tottunut talon tapoihin „Elette voi tyytyä, niin saattehan mennä rouvalle sitä sanomaan.“

Samassa tulikin rouva sisälle. Hän huomasi heti palvelijain olevan pahoillaan ja oli sitä paitsi kuullut Ingan viimeiset sanat.

„Puuttuuko teiltä mitään?“ kysyi hän ystävällisesti.

Tuohon ei alusta kukaan vastannut, mutta vihdoin nousi Inka ja selitti seikan.

„Se on kyllä ikävää“, sanoi siihen rouva, hiukan pahastuneena, „mutta ken ei voi tyytyä siihen vähäiseen kuin meidän kannattaa antaa, sitä emme tahdo kieltää hakemasta itselleen parempaa paikkaa. Meillä on niukat tulot, isot velat ja seitsemän pientä lasta, mei-

dän ei kannata antaa parempaa ruokaa kuin tähänkään asti. Lapseni eivät saa aamuilla kuin puolen korttelia maitoa. Tiedän kyllä moniaissa paikoin sekoitettavan wettä maitoon, mutta sitä en tekisi; ennen kortteli puhdasta maitoa kuin puoli tuoppia wedensakaista, eikö niin?"

„Kyllä“, wasta toinen renki.

„Minä en suinkaan tahdo pitää teitä huonossa ruoassa“, jatkoi rouwa „mutta enpä woi taas parempaakaan antaa kuin warat kannattawat. Jos joku on tyytymätön, niin erotkaamme ystäwinä ennenkuin rupeamme riitelemään ja walittamaan.“

„No, eihän sitä tarwitse erota kaisista joutawista“, sanoi toinen renki suopeasti, „tuleehan sitä toimeen wähemmälläkin maidolla — siemataan sah tia päälle!“

„Ja rouwa on hyvä, antaa anteeksi“, sanoi keittäjä, „emme niin pahaa tarkoittaneetkaan.“

„En minä olekaan närkästynyt“, wakuutti hyväluontoinen rouwa, „jos olisin niin rikas kuin kauppias, antaisin teille hywinkein mielelläni maitoa kyllin sekä paistia sunnuntaisin.“

„Ennen minä kuitenkin olen täällä“, kiirehti keittäjä sanomaan, „kauppamiehen luona pidettiin palvelijat mustien orjain tai koirain wertaisina, waan ei suinkaan kristittyjen ihmisten.“

Siihen asia jäi eikä kenenkään sen koommin kuultu ruoasta nureksiwan.

Tapahtuipa kyllä kerran, että Maija keitti liharok-

kaa huomaamatta, että lihassa oli matoja. Kun toinen renki sitten ruokapöydässä lusikalla hämmenteli roksaansa, huomasi hän mitä siinä oli ja näytti keittäjälle. Tämä meni heti sijaan ja kertoi rouvalle. Jos tämä olisi tapahtunut Annan entisen emännän luona, niin olisi koko talonväelle annettu hyvä kynti ja palvelijat olisivat siinä päivänä saaneet tyytyä kiviin leipään vaan, mutta pastorin rouva panetti liharokkaa talon koiran eteen ja keittäti väelle kelpo jauhopuuron sen sijaan. Käskipä sitten keittäjän pitämään parempaa huolta palvelijain ruoasta, eikä huolimattomasti keittää pataan katsomatta. Noin sovittiin kaikissa tapahtumissa ja isäntäväen ja palvelijain keskinäinen väli oli mitä parhaimpia. Ei pastorin rouvan suinkaan tarvinnut tuhata monta sanaa saadakseen palvelijoitaan auttamaan ja palvelemaan häntä; hänen sanansa olivat näet aina niin ystävällisiä ja kätöksiensä aina lempeä.

Kerran sattui Anna sairastumaan juuri kun talossa puuhattiin suuria sotkun tekoja. Hyvin hän tuosta oli pahoillaan. Kuinka jaksaisi hän nyt ruveta raskaaseen työhön. Mieleensä muistui kuinka hän kerran entisessä paikassaan samaten oli niin kipeä, että täytyi kesken työnsä istautua laattialle lepäämään ja kuitenkin oli emäntänsä sanonut häntä laiskan kipeäksi ja arwellutell'et tahdo pestä, niin ota itsellesi sijaisen ja maksaa hänelle."

Mutta pastorin rouva oli toista laatua. Hän huomasi kohta kohta kuinka waalealta ja wäsyneeltä Anna näytti.

„Mitä sinun on, lapsi parka?“ kysyi hän hellästi.

Anna sanoi olewansa kipeä sekä hywin siitä pahoillaan pesun tähden.

„Elä ole milläsfikään“, lohdutti rouva, „mene waan ja pane maata. Menkөөn Juka sijaasi.“

„Entä lapset?“ kysyi Anna.

„Oi, kyllä heistä huolen pidän“, wastasi rouva iloisesti, „onhan wanhin tyttäreni jo 10-wuotias, autta-
foon hän minua.“

„Mutta ehkä Juka paheskii, kun täytyy mennä minun sijaani.“

„Eikö mitä“, wastasi rouva, „ken ei tahtoisi towe-
reitaan auttaa. Toisen kerran sinä autat häntä. Eikö
niin, Juka?“

„Diettyhän se on“ kuului tämän wastaus.

„Sitä paitse“, jatkoi rouva, „on meidän talossa
tawallista, että kufin palvelija tekee mitä minä mää-
rään, huolimatta siitä kuuluuko se warsinaiseen toimeensa.
Dietäväthän palvelijat minun siitä huolta pitävän, ett'
eivät tule liioin rasitetuiksi; mutta sattuupa toisinaan
waikka misjä talossa, että keittäjä joskus saa toimittaa
sisäpiian töitä tai tämä lapsenpiian. Onhan muuten
parasta kun jokaisella on omat määrättyt askareensa,

mutta kun kaikki ovat hyviä ystäviä, ei pidetä poikkeuksia tarkassa luvussa.”

Anna sairastui jotenkin kowasti. Rouwa hoiti häntä hyvin, hankki rohtoja sekä sopivaa ruokaa, ja kun Anna parani, ei tarwinnut hänen moneen päivään olla työssä ennen kuin woimistui. „Hoidanhan minä omiafin lapsiani heidän sairastaessaan“, sanoi rouwa, „enkö fitten palvelijoistani huolisi? Dwathan hekin lapsiani niin kauan kun ovat talossani.“

Maija ei ollut oppinut kirjoittamaan, ja hänen oli monesti waikaa, kun kirje oli lähetettävä äidillensä tai sisarellensa. Hänen oli aina silloin pyytämisen jotakuta toista kirjoittamaan ja siten kertoa tuolle kaikki, mitä hänellä oli sanottavaa; tämä ei ole laisinkaan hupaista; tahtoisihan monesti äidille tai sisarelle awata sydämensä, waikkapa ei kenelle tahansa muulle. Nyt oli Maijan taas kotiin kirjoittaminen ja Anna tarjontui tavallijella hywäntahtoisuudellaan hänen awuksi. He istautuivat muutamana pyhäiltana keittiön pöydän ääreen ja ryhtyivät toimeensa. Kun rouwa tuli sen nähneeksi kysyi hän: „eikö Maija osaa kirjoittaa?“

„En osaa“, wastasi keittäjä hiukan hämillään, „ei ole minulle sitä koskaan opetettu.“

„Mutta senhän pian oppii“, sanoi rouwa. „Minulla on hywä kirjoitustaawa alkawia warten; sen lainaan sinulle mielelläni, myöskin taulun ja kiviwyvän. An-

na, joka osaa firjoittaa, neuvo sinulle kyllä miten menetellä.”

Maija oli hyvin kiitollinen ja iloinen ja sittemmin nähtiin hänen monena joutohetkenä firjaimia kyhäilevän, kunnes oppi kaikki firjoituksen temput.

Rouva piti myöskin huolta siitä että palvelijoilla oli hyviä firjoja luettavina. Paljon parempi on että minä toimitan heille hyvän firjan, kuin että itse hankkivat ilkeitä jumalattomia lauluja tai muuta romua kuljeksija=kauppioilta.

Pyhänä jälkeen puolisten kuulusteli pastori tavallisesti itse talonväeltä katekismoa, tai selitti jonkun raamatun luvun.

Pyhän toisella puolella oli aitta, jossa säilytettiin lihaa, leipää, suoloja, suolakalaa, talia ja sen semmoista. Rouva tavallisesti kävi siellä itse antamassa mitä tarvittiin. Mutta kun ei joutanut, uskoi hän pelkäämättä awaimen teittäjälle ja käski hänen mennä. Hän ei ollut luulettelewa, vaan luotti mielellään kaikkiin ihmisiin. Muutamia kertoja oli hän huomannut että lihaa ja leipää oli kulunut enemmän kuin mitä warmaan tiesi talon tarpeihin menneen. Mitassa ei käynyt kukaan muu kuin teittäjä, mutta rouva ei tahtonut häneltäkään kysyä: olisihan tuo näet loukkaavaa, jos hän oli wiaton.

Muutamana iltahämäränä istui rouva ikkunassa. Silloin huomasi hän Maijan tulewan aitasta jotakin

esiliinaansa käärittynä, sekä menewän kaswitarhan aidan luoksi, jossa seisoi köyhästi puettu waimo. Äkkiä pisti hänelle keittäjä pienen mytyn ja eukko meni tiehensä, sillä aikoa kun Maija hitaasti astui pihan ylitse kantaen leipää ja kalaa wäen illalliseksi. Tämä kosti kipeästi rouwaan. Mutta eihän hän woinut jättää asiaa sikseen, waan kutsui Maijan puheilleen. Suolessisesti suljettunsa owen sekä wakuutettuna ett'ei kukaan kuunnellut, kertoi hän mitä viimeisinä aikoina oli huomannut leiwän ja lihan suhteen, sekä mitä wast'ikään oli nähnyt.

„Se käy oikein sydämmelleni kun minun täytyy luulla sinua epärehelliseksi, lapsi parha“, sanoi rouwa, „mutta enhän enää muuta woi, kun jo olen sen omin siunin nähnyt. Eikö sinulla ole mitään sanomista?“

Maija heltyi rouwan viimeisistä sanoista ja alkoi itkeä. Tunnustipa myöskin muutamia kertoja antaneensa leipää ja lihaa eräälle köyhälle sukulaiselleen.

Rouwa puheli hänelle kauniisti. „Et ole ehkä tullut ajatelleeksi kuinka suuri synti warastaminen on, ja kun luvatta ottaa toisen tawaraa, niin onhan se warastamista. Onhan sinulla itselläsi jo monta vuotta ollut hywä palkka että olisit sillä woinut auttaa köyhä sukulaisasi. Mutta jospa taas olisivat liian suureen hätään joutuneet, niin olisit ennen tullut minulle siitä sanomaan. Olisimme sitten yhdessä tuumailleet miten heitä auttaa. En aio nyt tapahtuneesta kertoa kenel-

lekään, en edes pastorille, mutta sitten tulee sinunkin luvata tästä lähin olla rehellinen. Minulla kun on monta pientä lasta ja paljon tehtävää, ett'en voi olla joka kohdassa itse, täytyyhän minun palvelijoitani lähettää. Tästä lähin aion luottaa sinuun yhtä paljon kuin ennenkin, sillä tiedän että kun kerran olet tullut huomaamaan pienentkin warkauden synniksi et teekään sitä enää."

Maija pyysi anteeksi ja oli hyvin kiitollinen että tämä ikävä juttu pysyi salassa, eikä hänen niinmuodoin tarwitsisi häwetä tovereitaan.

Hän päättikin tästä lähin uskollisella palveluksella palkita hyvää emäntäänsä.

Wielä samana iltana toi hän rouwalle muutamia waskirahoja, sanoen: „nämä eivät ole minun, löysin ne kerran pastorin huoneesta, en huoli niitä enää pitää. Ne waiwasivatkin alati omaa tuntoani."

Tuolla tavoin osasi pastorin rouwa voittaa palvelijainsa luottamuksen ja rakkauden sekä wienoilla muistutuksilla parantaa heidän wirheitänsä. Anna wiihtyi täällä niin hyvin että hän joka päivä kiitti Jumalaa hyvästä paikastaan. Täällä olikin hänestä helpompi olla hyvä kuin entisen emäntänsä luona ja jos hän toisinaan erehtyikin, muistutettiin häntä niin hellästi että hän kohta katui ja pyysi anteeksi. Herrastalossa oli rouwa luvannut hänelle isomman palkan jos waan sinne jäisi;

rouwa huomasi näet kyllä Annan hyväksi palvelijaksi, mutta tytöstä ei ollut tuo rikas talo köyhän pikku pap-pilan wertainen. Tästä saattoi hän rakastaa isäntää, emäntää sekä kaikkia lapsia ja tiesi että hekin puoles-tansa toivoivat hänelle mitä parasta.

XI.

Anna oli luullut että niin hyvän ja ystävällisen rouwan luona kuin nykyinen emäntänsä oli, palvelijatkin olisivat hyviä ja aina koettaisivat tehdä parastaan. Mutta eipä niin ollutkaan laita. Maija esimerkiksi oli jotensakin kelpo tyttö ja toimitti tehtävänsä tydyt-tävästi, mutta hän ei aina sitä tehnyt. Sen jälkeen kun rouwa oli niin kauniisti puhunut hänelle uskollis-suudesta, koetti Maija kyllä olla rehellinen, mutta ei ollut kuitenkaan täydellisesti luotettava pienissä seikoissa. Tuosta oppi Anna kuinka vaikeaa on syntisen ihmisen olla hyvä ja arveli toisinaan itseksensä: moni ei näy edes tietävän mikä hyvä, mikä paha on. Kuinka kii-tollinen tulee minun olla hyvälle äidilleni, joka pienestä pitäen on neuvonut ja kehoittanut minua kaikkeen hy-vään. Voi, jospa joku lapsella olisi hyvä äiti!

Eräänä päivänä tuli kuljettaja-kauppias läheiseen ky-lään. Hänellä oli laukussaan mitä viehättävimpiä esi-neitä, kirjavia nauhoja, koreita neuloja korwarenkaita, sor-muksia, soljeja ja rannerenkaita, kaikki waskasta, mutta

niin kauniisti silotuita että kiilsivät kuin kirkkain kulta; sitä paitsi oli hänellä huiveja kaikenkokoisi sekä willawaatteita ynnä paljon muuta. Hän tuli myöskin pappilaan. Kun rouwa tuli keittiöön ostakseen vähän rihmaa ja nappeja, joita tarvitsi, olivat kaikki palvelustytöt kokoontuneet kauppiaan ympärille uteliaasti katsellen hänen aarteitansa, ja synvästi huواتen kun huomasiivat ett'ei heillä ollut waraa ostaa kaikkea mitä mieltensä tefi. Anna ei ollut muuten turhamielinen, mutta syntypä hänessäkin tällä kertaa palawa halu ostamaan kullattua kampa täynnä helmiä ja kiiltokiviä. Eikä hän olisi huolinut tuosta oman itsensä tähden, mutta löytyipä eräs, jota hän olisi tahtonut miellyttää ja siitä hän sai tuon halun. Hän arweli panna kamman päähänsä ensi kerran kun menisi Helenan luoksi. Juuri kun hän käänteli sitä kädessään, sanoi rouwa:

„Miotko ostaa tuon Anna?“

„Mion“, wastasi Anna, „minä olen kamman tarpeessa ja tämä on erittäin kaunis. Eikö se ole rouwanfin mielestä?“

„Korea se kyllä on, liiankin korea mielestäni sinulle, joka muuten käyt niin yksinfertaisissa ja sopiwissa waatteissa. Jos tahdot tehdä hyvän kaupan, niin osta joku näistä mustista, ne ovat lujia ja kauniita. Tuo kultaus pian mustuu ja helmet owat waan lasijia, kohta särkyvät tai putoawat pois ja silloin ei ole koko kampa

kuin funnoton waskivalanen, reikiä täynnä. Tee kuitenkin miten vaan itse tahdot, Anna. Minä sanoin vaan oman mielipiteeni."

Anna empi vieläkin. Rowin miellytti häntä tuo korea kampa ja hetken oli hän hiukan pahoillaan siitä että rouva muka sekaantui hänen asioihinsa. Kohta häpeä hän kuitenkin pahaa ajatustaan ja ymmärsi rouvan hyväntahtoisuuden. Hän pani pois korean kamman ja osti toisen, joka oli luja ja musta. Sittenmin oli hänellä kyllä syitä iloita siitä; naapuristossa oli, näet, moni tyttö antanut houkutella itseään ostamaan juuri tuommoisia koreita kampoja ja ne muuttuivat ennen pitkää niin pahannäköisiksi, ett'ei niitä iljennyt kääntää. Mistä olivat kaikki piit vääristyneet, mistä helmet pudonneet. — Kun Maija kuuli rouvan Annaa neuvovan, pyysi hän häntä myöskin sanomaan minkälaista vaatetta hänen tulisi ostaa itselleen hameeksi. Rouva valitsi joukosta muutaman lajin, joka oli hyvää kangasta, ei liian kallista eikä värinsä puolesta erittäin arkaa ja janoi luulewansa sitä sopivaksi. Maija oli siihen hyvin tyytyväinen ja osti sen. — Iltaella syntyi keittiössä vilkas keskustelu siitä miten uusi puku olisi tehtävä. Maija itse arweli että se olisi koristettava leweillä silkkinauhhoilla. Annasta taas oli tuo liian kallista. Päätettiin kysyä rouwalta neuvoa.

„Mutta eipä minusta ole leikkaamis-työhön“, tun-

nusti Maija suoraan, „en ole ikänäni muuta tehnyt kuin pesynyt ja puhdistanut ja puuroa keittänyt.“

„Osaan minä vähän“, sanoi Anna, „mutta hyvin äffinäinen minäkin olen, enkä mitenkään tohtisi toiselle leikata.“

„No, kyllä rouva sinulle leikkaa“, wakuutti Inka, ja siihen se jäi.

Rouva suostuikin mielellänsä Maijaa auttamaan, mutta hän tahtoi häntä samassa neuwoa. Jälkeen puolen päivän kun palvelijat olivat päässeet askareistaan, kutsui hän heidät kaikki kolme aterihuoneeseen, lewitti waatteen ja kaawat suurelle pöydälle ja alkoi neuwoa tyttöjä leikkaamaan sekä ottamaan kaawoja walmiista waatteista.

„Hywähän olisi tuotakin osata“, tuumasi Maija, „mutta kowinpa näyttää waitealta ja minä olen tuommoisissa asioissa niin tuhma. Ennen teetän waatteeni jollakin akalla tai ompelijatytyöllä, niin pääsen koko hommasta.“

„Mutta sepä maksaa“, — muistutti rouwa.

„No, jaksaaahan sitä aina jonkun markan maksaakin.“

„Mutta kun itse oppisit ompelemaan, niin säästyisi sinulta montakin markkaa.“

„Enpä minä niitä juuri tarkassa luvussa pidäkään“, arweli Maija huolettomasti, „olen nuori, terve ja raitis, saanenpa aina jonkun paikan ja samassa suojaa, waatetta sekä leipäkannikan.“

„Eiö ihminen sitten muuta tarwitsekaan?“ kysyi rouva ystävällisesti.

„Mitäpähän tarwinnee“, vastasi Maija hiukan hämillään, „näkyhän herrasväki paljonkin tarwitsewan, mutta palvelijain ja muiden köyhäin tulee tyytyä kunhan heillä waan on ruokaa ja waatteita.“

„Kylläpä tiedän mitä tekisin, jos minä olisin palvelijana“, sanoi rouwa.

Maija ja Anna loivat häneen uteliaan katseen. Rouwa jatkoi:

„Eihän ole warmaa että ihminen saa olla terve kuolemaansa asti; yksi ainoa tauti tai muu tapaturma voi tehdä hänen työhön kykenemättömäksi ja mikä silloin neuvoiksi? Tai woipi sattua että hän elää erittäin wanhakki. Kowin waifealta mahtanee tuntua olla ruotivaiwaisena ja tulla lähetetyksi talosta taloon, saada milloin töykkänsen, milloin kowan sanan tai kuulla armoleiwästä puhuttawan. Olisipa yhtä raskasta kerjuullakin käydä.“

„Jumala warjelkoon“, huudahti Maija, „ennenhän sitä tofi kuolisi!“

„Mutta eihän sitä tiedä kuinka kauan Jumala suopi sinun elää, — ehkäpä hywinkin wanhakki.“

„No siinä tapauksessa ei paljon auta jos minulla olisikin joku markka kirstun pohjalla“, arweli Maija.

„Kyllä se niinkin on, mutta jospa vuosittain pal-
kastasi säästäisit esimerkiksi 4, 5 tai 10 markkaa, niin

tulisi tuosta aikaa myöten jotenkin paljon. Kuinka kauan olet jo ollut palveluksessa?”

„Kahdentoista vuotiaasta.“

„No niin. Oletetaan nyt että saat olla terve ja jaksat palwella kunnes täytät 55 vuotta, niin kuinka paljon aikaa siitä tulisi?”

„Keskikymmentäkolme vuotta.“

„Entä jos olisit joka vuosi säästänyt 5 markkaa. Kuinka paljon siitä olisi kertynyt?”

Maija aprikoi hetken ja laski formillaan. „Hyväin aika! 215 markkaa“, huudahti hän kummastuneena.

„Niin, näetkös! Mutta jos waan olisit säästäväinen ja huolellinen, niin voisit säästää paljon enemmän. Jos vuosittain olisit tallettanut 10 markkaa, niin olisi sinulla nyt 430 markkaa.“

Maija löi kätensä yhteen.

Rouwa jatkoi: „Mutta löntyn parempikin keino kuin säästää rahoja firstun pohjalla. Löntynhän säästöpankkeja. Oletko niistä kuullut?”

„Olen kyllä“, vastasi Maija vilkkaasti. „Olen kuullut että niissä annetaan 5 markkaa joka sadalta. Mutta minullepa ei ole koskaan jäänyt mitään palkastani.“

„Se on juuri sentähden ett’et ole wälittänyt yhdestä tai parista markasta ja ennen teetät waatteesi kuin itse ompelet ne. Sinun tulisi käännellä jokaista markkaa jopa penniäkin, ennenkuin sen kädestäsi lasket. Ja kun

ostat jotakin tarpeellista tulisi sinun tarkastaa onko se kelvollista ja lujaa, eikä siitä paljon huolia onko se hyvin koreaa ja „uusimuotista.“ Ja sitten sinun tulee hyvin hoitaa vaatteitasi, paikata, jatkaa ja parjia ennenkuin reiät liian suuriksi kasvavat, eikä koskaan panna pois vaatekappaletta, ennenkuin se on aivan kulumut. Urvelepa, rakas lapsi, sinulla on asunto, lämmin, valo ja ruoka ilmaisekfi, — kaikki rahasi menevät ainoastaan vaatteihin. Ajattele niitä lufemattomia köyhiä äitejä, joilla on monta pientä lasta elätettävänä, sekä huoneista, puista, walosta, ruoasta ja vaatteista maksettava ja joka pennin täntyy heidän omilla käfilläään ansaita. Kuinka paljon woisi palvelija säästää jos waan olisi huolellinen ja säästäväinen eikä turhamielinen ja huoleton.“

— „Niin“, wastasi Maija, khyneleet filmisä, „jospa kaikki emännät olisimat niin hyvät ja puhuisimat köyhille palvelijoilleen sillä tavoin kuin rouva nyt, niin woisihan sitä ehkä wiifastua. Mutta wiidenwuotiaasta asti minulla ei ole ollut äitiä, — ensin käwin kerjuulla talosta taloon, sitten olin paimenessa tai juokfutyttonä, enkä keneltäkään kuullut hyvää sanasta entisissä palveluspaikoisfani, ei ole kukaan kysellyt mihin rahojani käytin, waikkapa olisin ne järween heittänyt. Voi minua! Olisihan toki warsinkin kauppialla ollessani woinut jotakin säästää, kun minulla oli niin hyvä palkka, — mutta olinhan fikfi liian tuhma.“

„Et ollut tuhma, olit vaan ajattelematon, eikä kukaan sinua neuvonut.“

„Mutta“, alkoi Maija empien, „rohkenenko kysyä mitenkä rouva itse on tullut noin viisaaksi? Eihän rouva suinkaan ole paljon minua vanhempi?“

Rouva hymyili. „Erittäin viisas en taida minäkään olla, mutta sen minä tiedän olen oppinut kasvatustajaltani, — äitini näet fuoli aivan pienenä ollessani; ja olenpa lkenut monta hyvää kirjaa.“

„Niin“, vastasi Maija, „herrasväellä on niin paljon hyviä kirjoja, köyhillä sitä vastaan ei kuin katekismo vaan.“

„Löytyypä katekismossafin monta hyvää neuvoa säästämöisyyteen ja ahkeruuteen, mutta sanoithan äsken ett'ei palvelija muuta tarvitse kuin vaatteita ja ruokaa. Jospa koreain neulojen, samettinauhujen ja solkien si- jaan ostaisit jonkun hyvän kirjan, niin siitä sinulle hyö- tyä olisi. Nyky aikaan saadaan hyviä kirjasia 10, 15, 20 ja 50 pennillä ja sitä paitse on monessa paikoin lainakirjastoja joissa ei tarvitse mitään maksaa.“

— „Kyllä, kyllä, mutta eipä ole juuri aikaa luke- miseenkaan.“

„Jos käyttäisit lukemiseen kaikki ne hetket jotka nyt menewät sinulta juttelemiseen, nukkumiseen — en tar- koita yölepoasi, vaan pyhäiltöina nukkumiset — siihen li- säksi kaikki pyhät ja kaikki illat, niin niissä olisitkin kyl-

liski. Mutta tule nyt tänne katselmaan. Olen pannut kaikki kaavat järjestykseen ja nyt alan leikata." —

Ja rouva neuvoi neuvomistaan, ensin leikkaamista, sitten miten eri palaset olivat kokoon pantavat, että Maija saattaisi ne ommella.

Illoisina ja kiitollisina menivät tytöt jälleen askareilleen. Oliwathan nyt saaneet oppia jotakin hyödyllistä ja kiittiwätkin rouvaa joka oli menettänyt omaa aikaansa neuwoaksensa heitä.

Kaikkei onneksi tuli kohta sen jälkeen Maijan oma työpäivä että saattoi kohta ryhtyä uuden pukuunsa ompelamiseen, mutta tietävästi se ei yhtenä päivänä valmistunut, kun hänellä oli keittiönsäkin yhtä ja toista tekemistä, waikka rouva kyllä oli koettanut siksi päivänsi määrätä niin vähän askareita kuin suinkin voi. Kun Anna seuraavana päivänä istui keittiössä käsityönsä ääressä, näki hän Maijan ottawan esille hihat uuteen pukuunsa ja alkawan niitä ommella. Maija istui laattialla ja ympärillensä oli monta wasua mattofangasta warten leikattavia tilkkuja. Työnsä peitti hän puoleksi wanhaan watekappaleesen. Anna katseli tuota syrjästä pahoilla mielin. Kuinka hentoo Maija noin pettää hyvää rouvaa, ajatteli hän itsekseen. Anna juuri epäili tulisiko hänen mitään sanoa, kun Maija samassa wirkki: „katsahda ikkunaan, Anna, joko rouvaa näkyy? Hän meni äsken kylälle ja sentähden näet arvelin että

öpösi täällä hiukan ommella. Oks kaks pistän tämän tuon ryöpsyn alle, kun waan saan tietää hänen olewan lähitienoilla."

„Mutta Maija“, vastasi Anna liikutettuna, „kuinka hennot tuolla tavoin hyvää emäntäämme pettää?“

Maija joutui ensin hämille; hänellä ei ollut ennen noin tarffatuntoista toweria ollut, mutta kun sitten mieleensä muistui Annan nuoruus, närkästyi hän ja sanoi: „Ei munan tarwitse kanaan munimaan opettaa.“ Kuitenkin lisäsi hän vielä ikäänkuin puolustukseksen: „Eiian kauanhan tämä työ kestäisi jos odottaisin ensi omaa päivääni, eikä näillä tilkuilla mahda mitään kiirettä olla.“

„Mutta voi, Maija, eikö tuo ole wiekkautta?“

„Hywin pientä wiekkautta“, vastasi keittäjä huoltomasti.

„Mutta sanoohan sananlasku: ole uskollinen vähisjään.“

„Saattaa olla. Paljonhan niitä sananlaskuja löytyy.“

Maija alkoi hyräillä jotakin iloista laulua.

Samassa aukeni ovi ja rouva seisoi heidän edesfänsä. Maija kätki kiireesti työnsä tuon wanhan waatekappaleen alle, mutta ei ennättänyt tehdä sitä niin pian ett'ei rouva olisi tuota huomannut. Emäntä ei fuitenkaan ollut mitään tietävinään, kääntyi waan Annaan ja lähetti hänen kylään eräälle köyhälle keittoa wemään. Annan mentyä istautui rouva tuolille ja nojasi

päättänsä käteen. Hän huokasi sywään. Maija katsahti häneen kummastuneena. Luullen rouvaa kipeäksi, kysyi hän eikö voisi jollakin auttaa.

„En ole kipeä“, vastasi rouwa hiljaa, „mutta olenpa kowin pahoillani.“

„Rouwa käy niin paljon kylässä köyhäin luona ja tulee oikein pahalle mielelle kun näkee niin paljon wihe-
liäisyyttä.“

— „Ei ole köyhyyks vielä suurin onnettomuus tässä maailmassa“, vastasi rouwa, „ei köyhälläkään, joka on rehellinen ja ahkera sekä Jumalaa pelkääväinen, ole häntää, Jumala kyllä hänestäkin huolen pitää eikä hylkää häntä, ja tämän elämän waiwaa ja huolta seuraa iankaikkinen elämä, jossa ei ole murhetta eikä kyyneleitä. En, sitä en ajatellut, Maija. Ajattelin jotakin muuta. Nuorena ollessani olin tuttu muutamassa perheessä, jossa oli kowa ja armoton isäntä sekä ankara ja waatiwa emäntä. Siellä palvelijat eivät pysyneet kuin joku puoli vuotta tai muutamia kuukausia. Heitä kiusattiin, piinattiin ja toruttiin ja kiitoksiksi olivatkin laiskoja, wiefkaita ja epärehellisiä. Silloin ajattelin itseseni: jos minä kerran maailmassa saan omia palvelijoita niin olisin heille ystävällinen, kohtuullinen, kärsiwällinen; rakastaisin noita köyhiä poloisia, joilla ei ole omaa kotia, waan syöwät wieraan leipää. Opettaisin heille mitä hyvää waan taitaisin, kosk'ei heillä muuta neuwonan-

tajaa olisi. Ja sittenpä pitäisivät kai minua ystävä-
nään ja luottaisivat minuun kuin lapsi äitiinsä."

Maijan pää painui alemmaksi ja hän oli ääneti,
mutta rouva jatkoi: „olin silloin hyvin nuori ja täynnä
toivoa; luulin tuota kaikkea niin helpoksi, mutta
olenpa sittemmin monestikin huomannut sen hyvinkin
vaikeaksi. On minulla kyllä ollut hyviäkin ja ystävä-
lisiä palvelijoita, mutta myöskin semmoisia jotka ovat
minulle paljon huolta tuottaneet. Sanopa Maija, min-
tähdän kätkit työsi sijalle tullessani?"

Maija ei vastannut mitään, leikkeli waan ahkerasti
tilkkujaan.

„Jos tämä olisi ollut oma työpäiväsi, et olisikaan
sitä kätkenyt, silloin olisi sinulla näet ollut oikeus om-
mella, mutta nyt tiedit olevasi väärässä, sinä syy min-
kätähden pelkäsit minua. Oisi hyvinkin voinut tapah-
tua ett'en olisikaan sitä huomannut ja monesti voit teh-
dä samoin, en minä aina jouda keittiössä olemaan enkä
tahdokaan alati teitä wartioida, tiedänhän että teillä on
omatunto, Mutta Maija, etkö pelkää Jumalan silmää?
Ei luule ett'ei Jumala huoli pienistä asioista! Kuu-
leehan Hän pienimmänkin lapsen rukouksen, syöttäähän
pienimmänkin sääsksen, huolen pitää pienimmästä ma-
dosta, sekä pienistä jyvästä ja kivistä siemenistä, eikä
Hän siis huolisi meidän teoistamme, suurimmista sekä
pienimmistä. Hän on sanonut että meidän tulee tehdä

tili joka sanastamme, eikö sitten joka teosta? Wiekkaus kuin wiekkaus, olkoon suuri tai pieni. „Voi Maija“, jatkoi rouva tarttuen keittäjän suureen kärkeään käteen, „se ei ole niin tärkeää jos vähäksi aikaa jätät nuo tilkut, jotka olisivat leikattavat, mutta se on tärkeää että olet ahkera ja täntät welvollisuutesi. Minulla ei ole siitä erittäin suurta wahinkoa jos matot kudotaan muutamia viikkoja myöhemmin, mutta sinä wioitat sieluasi tekemällä ehdollista syntiä.“

Maija weti werkalleen pois kätensä pyyhkiäksensä sillä kynneleen, mutta sanoipa kuitenkin: „hyvä on herrasväen noin puhua, heillä on oma aikansa; köyhille palvelijoille ei tuommoinen puhe sowi.“

„Ei'iwät raamatun opit sopisi kaikille ihmisille, niin olisi Jumala prophetoilla ja ewankelistoilla firjoituttanut kaikki raamattua, toisen rikkaille, toisen köyhille. Mutta sitä Hän ei ole tehnyt. Kaikki mitä Jumalan sanassa on, sowluu jokaiselle ihmiselle ja onpa jokaisella omatunto; kuunnelkoon waan sitä! Ja joka ihmiselle Jumala antaa woimia tekemään mikä oikeaa on, jos ihminen waan sitä rukoilee ja itse tahtoo hyväksi pyrkiä. Etkö ole lutenut että kaikki owat Jumalalle yhden arwoiset? Wiimeisenä päivänä Hän ei tule kysymään ken on ollut palvelija ken isäntä. Hän katsoo waan siihen ken on Häntä rakkaudesta totellut, ken on Hänen käskyjänsä ylenkatsonut ja rikkonut. Eikä kum-

meksit kun näin laueasti puhun siitä että hetkeksi laiminlöit työtä. Olenhan kuitenkin jo sanonut ett'ei se ole joka minua huolettaa, mutta se ett'et tahdo koettaa oikeassa pysyä. Jos mieleksi hyvin teki saada tuota puksasi valmiiksi, mintähden et tullut luokseni pyytämään ompelemis lupaa. Kun waan juinkin woin, teen teille aina mieliksi."

Rouwa nousi istualtaan ja meni. Maija wiskasi ompelimensa hihan kauas luotaan ja alkoi tilkkujaan leikkellä mitä suurimmalla hartaudella. Jospa hän olisi saanut aika torat, olisi hän kyllä tainnut wastata samaan tapaan, mutta tuo wieno ääni, tuo synvä huokaus saattoivat hänet äänettömäksi. Työ jäi kuin jäikin ensi vapaapäiväksi. Maija ei pyytännyt ompelemis lupaa. Anna huomasi sen ja iloitsi sydämessään. Hän arwasi kyllä rouwan puhuneen Maijalle; mutta kun ei tämä siitä wirkkanut mitään, ei tahtonut häntään kysyä.

XII.

Niinkuin olemme nähneet oli Anna hyvä tyttö, uskollinen, ahkera ja hurskas, mutta tiedämme myöskin että hän toisinaan saattoi kiwastua. Kun se tapahtui ensimmäisessä palveluspaikassaan, wastattiin hänelle tallisesti kowilla sanoilla tai uhkauksilla, että hän säikähdystä waiheni. Sitä paitsi pilkattiin siellä toisinaan hänen jumalisuuttaan ja silloin heti muistuihin mieleen-

jä että hänen Kristuksen palvelijana tuli olla nöyrä ja hiljainen. Ehkä monikin lufija nyt ihmettelee että Anna tässä rauhallisessa pappilasfakin vielä hyvän isäntäväen ja hyvien palvelijain seurassa saattoi suuttua. Niinpä kuitenkin oli laita. Ihmissydän on niin täynnä pahaa että se milloin saattaa meitä rikkomaan tavalla milloin toisella. Emme kuitenkaan saa sillä puollustaita. Jumala on luvannut taistelussa pahaa vastaan auttaa meitä. Kyllä Hän sanansa pitää.

Taisteli Annakin, mutta ehkä ei niin vakavasti kuin hänen olisi tullut sitä tehdä ja kuuntelipa aina joskus pahan sydämensä ääntä, joka luuletti häntä ett'ei kukaan voi luontoansa voittaa.

Pastorin rouva pani paljon arvoa Annan hyviin ominaisuuksiin ja oli juuri sentähden hywin pahoillaan tytön kiivaudesta. Tämä ei kyllä usein tullut ilmi, mutta kuitenkin aina toisinaan. Rouva päätti ensi tilaisuudessa puhua Annalle siitä.

Muutamana päivänä oli Annalla erittäin paljon tekemistä. Inka oli näet kipeä, lapset tarvitsivat milloin mitäkin, muitakin pieniä kiusauksia sattui väliin, jotta hän oli hywin pahalla tuulella. Hän oli juuri pesemässä päivällispöydässä käytettyjä veitsiä kun rouwa tuli sisälle.

„Anna hyvä“, sanoi hän, „etkö muista kieltäneeni noita veitsenpäitä weteen panemasta?“

„No kyllä kai sitä on kuultu“, vastasi Anna tylysti, „mutta eipä se taida niinkään vaarallista olla!“

„Nepä ovat kallista puulajia ja jos kastuvat niin halkeavat.“

Anna mumisi jotakin itselleen, ett'ei köyhäin tulisi ollenkaan käyttää niin kalliita kaluja, mutta rouva ei tuohon mitään vastannut, meni vaan tiehensä. Hän ei koskaan moittinut eikä neuvonut palvelijoitaan tai lapsiaan ennenkuin syhllinen oli rauhoittunut.

Annan suuttuneena kerätessä weitsiä wedestä tuli rouva takaisin sanoen: „pastori tahtoisi mennä kylpyyn ennenkuin otat wettä laattiain pesemiseen.“

„Niin, niin“, huudahti Anna nyt täydessä wihassa, „kaiikki waan pitäisi olla yht'aikaa, eikä ihminen ennätä hengittää ennenkuin jo tulewat muistutteleman!“

„Sinäkin kerran sait suusi auki“, nauroi rouwan mentyä renki, joka sattui tuota kuulemaan.

Anna oli waii. Hän häpeäsi jo pahaa käntöstään ja katui sitä, mutt'ei saattanut kuitenkaan tuota rengille tunnustaa.

Utasella tawallisen rukouksen jälkeen meni Anna makuuhuoneesen tiloja tekemään. Rouwa istui siinä, nuorin lapsi sylissä. Hän kun näki Annan nyt rauhoittuneen päätti puhutella häntä.

„Anna“, alkoi hän, „olenko koskaan ollut sinulle kiwas?“

„Ette koskaan“, vastasi Anna hiljaa.

„Entä pastori sitten?“

„Voi, ei, hyvä Jumala, hän puhuu aina niin ystävällisesti.“

„Onko meidän tapana riidellä ja huutaa, kun sinä meiltä mitä pyydät?“

„Voi ei“, vastasi Anna.

„Mintähden sinä sitten olet niin kiivas toisinaan, kun pyydän sinua jotakin tekemään tai jostakin muistutun?“

„Voi hyvä roiva“, vastasi Anna värähtävällä äänellä, „minussa on niin paljon pahaa, sentähden kiivastun aina toisinaan. Rouva on hyvä antaa anteeksi mitä tänä päivänä sanoin.“

„Sen teen mielelläni, Anna, mutta koeta sinäkin taistella virhettäsi vastaan. Jos minä olisin sinun luonasi palveluksessa, niin saisit sinä määrätä mitä kaikkia on tehtävä, mutta nyt tulee minun määrätä sinulle. Olet monasti paheksinut muistutuksiani. Sinäpä olet vielä niin nuori, sinulla on paljon tekemistä ja sentähden voisi hywinkein tapahtua, että sinulta jotakin unhotuisi. Mutta minä olen emäntä, minun tulee kaikesta vastata, sentähden on minun valvominen, ett'ei mikään asfare jää tekemättä. Enhän minä pahalla tarkoituksella muistuta. Hyvää yötä nyt!“

„Anna meni lasten luoksi. Hän oli niin kiitollinen

hyvälle emännälleen ja niin närkästynyt itseensä. Riisuessaan pikku Elnaa näki tämä kyyneleeseen Annan silmässä. Hän kiersi silloin käsiwartensa tytön kaulaan ja sanoi: „Anna, kiltti Anna, ole iloinen!“

„Sitä en voi olla“, nyyhkytti Anna, „minulla on niin paha mieli.“

„Minäpä rukoilen Jumalaa sinun edestäsi“, sanoi pienokainen lohduttaen.

„Tee se, pikku Elna“, vastasi Anna hymyillen kyynelesifään ja suuteli tyttöästä.

Myyhemmällä kun rouwan piti tulla sanomaan hyvää yötä pienokaisilleen ja kääriä peitettä heidän ympärilleen tuli hän myöskin pikku Elnan vuoteelle.

„Kuulepa, äiti“, sanoi tyttö, „istu tänne vuoteeni reunalle, minulla on vielä jotakin rukoiltavaa Jumalalta, jota lupasin Annalle.“ Lapsi pani nyt kätensä risttiin ja lausui: „hyvä Jumala, tee Annan mieli kiltiksi ja anna hänelle anteeksi kun hän katuu. Amen.“

Äiti suuteli liikutettuna ja onnellisena pientä tyttäntään.

Annakin rukoili sinä iltana hartaasti Jumalaa ja nukkui hyvillä päätöfkillä.

Tästä lähin taistelikin hän yhä suuremmolla innolla wirheitänsä vastaan ja se oli hänelle suureksi siunautseksi.

XIII.

Yhä edelleen kävi Anna Leenan luona mökissä, jossa niinkuin ennenkin lukivat hyviä kirjoja, lauloivat kauniita lauluja ja puhelivat niitä näitä. Kesällä menivät toisinaan metsään lintujen laulua kuuntelemaan tai soutuivat järvellä tyynenä iltana, jolloin heidän laulunsa kauniisti kaikui. Joskus olivat leskifillä tahi huvittelivat muuten luonnon helmassa ja iloitsivat sydämensä pohjasta. Katriffin oli tuosta ensikerrasta lähtien usein yhtynyt heihin, kävipä toisinaan pappilasfakin Annaa tervehtimässä.

Anttilan Juho oli monesti kehoittanut Annaa tanssijaisiin tulemaan, mutta aina turhaan. Anna sanoi hänelle suoraan, ett'ei niistä pitänyt.

Eräänä kylmänä talvi-iltana kun tähdet tuikkivat taivaalla palasi Anna yksin mökiltä. Gewa ja hänen miehensä sekä Paawo ja Katri olivat vielä jääneet sinne, mutta Anna oli luvannut tulla kotiin vähän aikaisemmin ja hänen täytyi waikka mielipahalla jättää tuo iloinen seura. Kuinka lieneekään tapahtunut oli Anna yhä enemmän ruvennut pitämään tuosta hyväsydämmisestä Paawosta ja ne hetket, jotka hänen seurassaan wietti, olivat hänestä kaikkein hupaisimmat. Mitä Paawo hänestä ajatteli — sitä hän ei ollenkaan tietänyt. Hän kohteli häntä kylä ystäväällisesti, mutta ei toisin kuin

muitakaan tyttöjä. Tänä iltana oli hän Annasta näyt-
tänyt erittäin totiselta, mutta eihän Anna woinut hä-
neltä syntä siihen kysyä, eihän hän ollut Annan weli
eikä sukulainen, olihan waan ystävän weli. Juuri kun
Anna tuota mielti pujahti mies metsästä ja lähestyi
häntä. Anna säikähti ensin hieman, mutta huomattu-
aan miehen Anttilan Juhoksi terwehti hän waan ja ai-
koi jatkaa matkaansa.

„Ei, pysähdy nyt, tyttöseni“, sanoi Juho, „puhel-
kaamme kerran. Et pelkää, Anna! en tahdo sinusta
luopua. Sinusta pitää tulla minulle morsian.“

„Eikä!“, wastasi Anna wakawasti, „olenhan jo sa-
nonut teille, ett'ei siitä mitään tule.“

„Minullapa on waroja kylliksi. Jos minulle tulet,
niin et tarvitse työtä tehdä etkä waiwata itseäsi, waan
saat olla rouwana.“

„En ikänäni siihen suostu!“ huudahti Anna hätäy-
tyneenä koettaen wapauttaa kättänsä, johon Juho oli
tarttunut. „Eikö kukaan awukseni tule!“

„Minä olen täällä“, kuului silloin ääni hänen taka-
nansa sanowan. Se oli Paawon tuttu ääni ja samassa
oli hän itsekin tytön wieresjä.

„Woi kuinka hywä, että tulitte“, puhkesi Anna sa-
nomaan ja tarttui Paawon suureen kowaan käteen.
Nyt oli hän hywässä turwasja. Anttilan Juho, joka
ei saattanut aawistaa nyt juuri Paawoa tapaawansa

nolostui ja pötki tiehensä, jättäen parempaan tilaisuuteen koko kosioimispuuhansa.

Paavo ja Anna seisovivat hetken ääneti.

„Tuommoinen puhe sopii rikkaalle tilanomistajalle“, lausui Paavo vihdoin werkalleen, „mutta kuinka köyhä mökin poika tohtisi noin sanoa Anna neidolle — waikka tahtoiskin.“

Anna seiso i vielä sanaakaan puhumatta, filmät kiinnitettyinä walkeaan lumeen. Mutta hän näytti niin ystävälliseltä, että Paavo sai wähän enemmän rohkeutta ja jatkoi: „elkää pahastuko, Anna, kun sanon teille, että jo kauan olen rakastanut teitä ja jos tyytyisitte pieneen mökkiin, niin pyytäisin teitä waimonani seuraamaan minua sinne.“

Annan sydän sykki ilosta ja kun Paavo ikäänkuin kysyen ja pyytäen ojensi kätensä, tarttui hän siihen, katjeli häneen firkkailta sinifilmillään ja sanoi: „Niin, Paavo, kyllä minäkin teistä pidän ja tahdon kyllä seurata teitä.“

„Kiitos siitä sanasta, Anna neito. Jumala siunatsoon teitä“, sanoi Paavo. „Nyt tulen teitä saattamaan ett'ei mitään pahaa enää tapahtuisi.“

Ja he astuivat käsitysten koko matkan, mutta paljon eivät puhuneet. Heistä tuntui waan niin hyvältä ja kummalliselta — niin kaunista iltaa arwelivat ei koskaan vielä nähneensä.

„Kas kuinka ihanasti tähdet tuikkivat“, sanoi Anna.
 „Niin ne ovat aivan kuin Annan filmät“, vastasi
 Paavo hymyillen.

Sitten olivat taas pitkän aikaa ääneti.

„Kuinka Helena tästä ihastuu,“ tuumasi Paavo sit-
 ten. „Kyllä tiedän hänen tätä toivoneen, mutta enpä
 tietänyt kuinka rohkenisin teille koko asiasta puhua; ar-
 welin näet että kun olitte herrastaloisja palvelleet niin
 olisitte tottuneet herrastapoihin ja ehkä mieleisemmin
 rupeaisitte Anttilan emännäksi. Tänä iltana olin kui-
 tentin päättänyt onneani koettaa ja lähdiinkin sentähden
 sieltä kotoa kohta teidän jälkeen — ja tulimpa oikeaan
 aikaan. Olen arvellut niin, että kun nyt vielä olen wä-
 hän enemmän säästänyt, niin eroan palveluksestani
 ja rupean pappilan mökkiläiseksi. Ja sitten kun näen
 mitenkä siellä rupean menestymään — tulen noutamaan
 teitä — jos silloin vielä tahdotte.“

Tultuansa pappilan puutarhan portille pysähtyivät
 he ja Paavo pani formuksen Annan sormeen sanoen:
 „tämä on ollut äiti wainajani ja minä olen käyttänyt
 sitä aivan hänen kuolemastaan saakka. Ottakaa se Su-
 malan nimeen ja woikaa hyvin.“

He ottivat jäähyväisensä ja erosivat.

Täynnä iloisia outoja ajatuksia oli Annan mieli siinä
 iltana ja ilta-askarensa teki hän milt'ei uneksijan ta-
 walla. Kun päivän työ oli loppunut otti hän tapansa

mukaan pikku raamattunsa ja luki sydämensä pakosta Taavetin 103 psalmin. „Kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, Hänen pyhää nimeänsä.“

Viikon kulussa meni Paavo Annan äidin luoksi kertomaan mitä olivat päättäneet. Miti, joka oli kuulut paljon hyvää tuosta nuoresta miehestä sekä naapureilta että Annalta lausui tulevalle pojalleen sydämmelliset terwetulijaiset. Nyt ikävöi hän waan Annaa ja ja seuraavana pyhänä pääsikin tämä Paavon kanssa äidin luona käymään. Ihana oli se päivä, jonka he kolmen wiettivät ja äiti alkoi jo paljon pitää tulewasta wäynstään.

Rohka lewisi huhu ympäri kylää ja Anttilan Suho sekä nolostui että suuttui kun kuuli mökin Paavon saaneen seudun kauniimman, paraimman tytön. Harmissaan kosi hän herrastalossa palwelemaa Miinaa ja hänen hän sai kuin saikin. Tulwailta alkoi nyt sulhaislahjoja, koreita silkkihuiweja ja kultasormuksia ja Miina ylenkatsoi Annaa ikäänkuin olisi jo ollut rikas rouwa. Mutta Anna ei ollut tuosta millänsäkään. Hän oli sydämensä pohjaan asti onnellinen ja iloinen ja piti tuhat kertaa enemmän reippaasta, kelpo Paavostaan kuin tuosta rikkaasta röhkyästä Anttilan isännästä.

Miinan häitä wietettiin isosti, mutta eipä hänen käynnytkään niin hywin kuin hän oli toiwonut. Alussa osti hän itselleen koreita waatteita, teitti hyvää ruokaa

ja nukkui pitkään aamuisilla, — työhön hän ei kjonnut. Hän tahtoi nyt oikein elää kuin hienot rouvat, tai niinkuin luuli hienojen rouvain elävän. Mutta tuopa ei ollut anopin mieleen. Ja nyt syntyi monta rettelöä kun ei toinen eikä toinenkaan tahtonut myötä antaa. Zuhofin alkoi pitää äitinsä puolta ja arveli ett'ei nuoren terveen ihmisen sopinut aina laiskana wenyä ja rahoja tuhjata ja niin oli Miinan wihdoin pakko ryhtyä, tuohon ylenkatsottuun työhön. Mutta koska hän aina oli ollut kaikissa huolimaton, ei hän nytkään osannut mitään kelvollisesti toimittaa. Anoppi ja mies olivat tyytymättömiä ja Miinasta alkoi tuntua ett'ei ollut maatalan emännän kohtalo niinkään helppo ja hupainen kuin hän oli luullut. Zuhofin antautui kohta jälleen entisiin tapoihinsa, joi ja riehui. Mitä tuosta muuta syntyä woi kuin onnettomuutta.

Kirkossa tapasivat Miina ja Anna joskus toisiaan. Silloin katseli Miina kadehtien Annan iloisia kasvoja ja arveli ett'ei onni perustukaan silkkihuiweihin ja kultasormuksiin, waan hyvään omaan tuntoon ja jumalisuuteen.

XIV.

Oli kesä. Maa oli wihanta ja kaunis. Päiwä paistoi lämpimästi finitaiwaalla.

Puolitoista vuotta oli kulunut siitä kun Paawo ja

Anna lupasivat toisilleen rakkautta ja uskollisuutta ja nyt olivat heidän häänensä wietettävät. Anna oli koko tämän ajan ollut pappilasissa, eikä olisi sieltä eronnut nytkään vielä, ellei Paawo olisi tullut häneltä waatimaan lupauksen täyttämistä. Kyllähän Annalla pappilasissa oli hyvä olla ja parempaa emäntää ei woinut löytää, mutta mieleisemmin seurasi hän kuitenkin Paawoa omaan pieneen kotiin. Pastorin rouwa oli hywin ystävällisesti auttanut Annaa myötäjäisten ompelimisessa ja piti hänelle häät. Pastori toimitti itse wihkiäjiset ja Anna oli saanut tilaisuuteen kutsua ketä itse tahtoi. Paitse wanha rafas äitinsä oli siellä muutamia sukulaisia sekä paraimmat Annan entisistä koulukumppaneista. Eräs niistä joka koko kouluajan oli luenut Annan kanssa samasta kirjasta sekä Katri oliwat morsiuspiikoja. Katri ei palwellutkaan enää herrastalossa waan talonpoikaissesä paikassa ja oli yhä edelleen kottanut waeltaa oikeaa tietä. Hän oli nyt hyvä tyttö ja hänestä pidettiin paljon.

Monilla siunauksilla erosi Anna äidistään ja iloisena, onnellisena astui hän Paawon matalaan majaan. Se oli toisella puolella järweä ja toisella oli isän mökki. Selena oli koristanut noita kahta pientä kamaria wiheriöillä lehdillä ja kukilla sekä ikkunoita uutimilla; pöydällä oli kassi kuffiwaa ruusua. Hän oli niin iloinen tuo hyvä Selena kun paras ystävänsä nyt oli

tullut rakkaan welijensä waimoksi. Kelpo waino hänestä tulikin. Yhtä tarkka, ahkera ja ystävällinen kuin Anna oli ollut köyhänä palvelustyttöinä yhtä säännöllinen oli hän nyt welvollisuutensa täyttämisesä omassa kodissaan. Mikäisin ylhäällä aamuisin, näppärä kaikissa askareissa, taitawa ruuin ja kangaspuiden ääressä, aina iloinen ja ystävällinen — semmoinen oli Anna. Tuo pikkuinen mökki oli siisti ja siwä laattiasta kattoon, pyhäpäiwäsopesta alkaen aina porstuaan, portaille sekä naves- taan asti.

Koska Annan äiti alkoi käydä wanhakki ja heikoksi tahtoi tuo hyvä Paawo häntä muuttamaan heille että oikein saattaisivat häntä hoitaa. Hän tekikin niin ja sai nyt nauttia palkan siitä rakkaudesta ja huolesta, jolla oli tyttärensä kaswattanut. Paawo ja Anna palveliwat ja hoitiwat näet häntä kilwan. Äidin suurin ilo oli kuitenkin nähdä kuinka opetuksensa olivat tuotaneet hedelmiä. „Niin, niin“, kuultiin wanhukksen tuon tuostakin sanowan, „joka hywisä ajoin saattaa lapsensa Jumalan luoksi, hän saa hänestä iloa.“

Kun sitten pieni siwä tyttönen makasi kehdoissa, oli hänen hoitamisensa iso-äidin armahin toimi. „Hänestä tulee yhtä kaunis kuin äitinsä“, arweli Paawo katsellessaan tuota pikku olentoa ja hywäillen sen hentoja käsiä. „Jumala suofoon että hän muutenkin tulisi aiwan sinuun, Anna kulta.“

Anna hymyili. „Roetanpa ensi aluksi opettaa häntä olemaan uskollinen vähissä, siitä vähitellen tulee kelpolliseksi suurempiinkin. Mutta ei minusta ole esikuvaksi“, liitti hän nöyrästi.

Baavo puristi lempeästi hänen kättään. Hänen mielestänsä kelpasi Anna kyllä kaiken hyvän esikuvaksi.

318. III. 254.

**C. D. Alopæus'eu kustannuksella on
painettu:**

- Helsingius, G. F.** Lyhyt johdanto Pyhän Raamatun tuntemiseen. Neljännestä ruotsinkielisestä painoksesta suom. Kunnas. Hinta 1 mk. 25 p.
- Turgenjew, J.** Metsämiehen muistelmia. Venäjän kielestä suomenkieliseksi Samuli S. Hinta 1 mk.

Yllämainitun kautta lewitetään:

- Kymölä.** Kymölän Seminarin opettajain Albumi. I. Hinta 75 p.

Suom.! Kustantajalta suoraan tilatesä lähetetään yllämainitut kirjat, jos maksu — joko rahassa tahi postimerkeissä — seuraa tilausta, eri postimaksutta tilaajalle.

Dr. barnl. B.
Furulyeln

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1519

X

